

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Gwybodaeth i Rieni am Ysgolion Ceredigion

Elen James
Prif Swyddog Addysg

Medi 2023

Contents

CYFLWYNIAD	3
CYFRIFOLDEBAU RHIEINIOL	5
DERBYNIADAU YSGOLION	5
• <i>Mathau o Ysgolion</i>	5
• <i>Dewis Ysgol</i>	6
• <i>Meini Prawf Gordanysgrifio</i>	6
• <i>Gwrthodiad ac Apêl</i>	7
• <i>Amserlen Derbyniadau</i>	7
• <i>Ysgol Gynradd Gatholig Padarn Sant</i>	10
TREFNIADAU YSGOLION	13
• <i>Dyddiadau Tymor</i>	13
• <i>Gwyliau yn ystod adeg tymor</i>	15
• <i>Cyrff Llywodraethol yr Ysgolion</i>	16
• <i>Addysg Gynradd</i>	17
• <i>Addysg Uwchradd</i>	18
• <i>Iaith y Dysgu</i>	20
ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL	21
GWASANAETHAU CYNHWYSIANT	23
• <i>Swyddogion Cynhwysiant Addysg</i>	23
• <i>Diogelu Plant</i>	24
GWASANAETHAU I DDISGYBLION	24
• <i>Prydau Ysgol a Llaeth</i>	24
• <i>Prydau Ysgol am Ddim</i>	25
• <i>Grant Hanfodion Ysgol</i>	27
• <i>Y Gwasanaeth Cerdd</i>	27
• <i>Y Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion</i>	28
CLUDIANT YSGOL	28
CYNNIG GOFAL PLANT I GYMRU	30
Y CYNGOR GYRFAOEDD	30
Y GWASANAETH ADDYSG GYMUNEDOL	31
GWEITHGAREDDAU DIWYLLIANNOL	31

CYFLWYNIAD

Fel rhiant, mae gennych gyfrifoldeb i sicrhau bod eich plentyn yn derbyn addysg addas rhwng 5 ac 16 oed. Mae rhieni mwyafrif llethol y disgyblion yng Ngheredigion wedi penderfynu bod eu plant yn cael eu haddysgu mewn ysgolion a gynhelir gan Awdurdod Lleol Ceredigion.

Rydych am y gorau ar gyfer eich plentyn, felly achubwch bob cyfle i ddysgu cymaint â phosibl ynglŷn â'r hyn a gynigir gan y Gwasanaeth Ysgolion ac yn fwyaf arbennig, gwnewch yn siŵr eich bod yn darganfod cymaint â phosibl ynglŷn â'r ysgol y dymunwch i'ch plentyn ei mynychu. Bydd llywodraethwyr a staff yr ysgol yn edrych ymlaen at weithio gyda chi a'ch cynorthwyo i ddatblygu potensial eich plentyn. Maent hwythau hefyd am i'ch plentyn dderbyn yr hyn sydd orau iddo/i.

Mae'r llyfryn hwn yn anelu at ddarparu rhieni/gwarcheidwaid ac eraill â gwybodaeth gyffredinol am addysg gynradd ac uwchradd yng Ngheredigion. Mae'r llyfryn yn cynnwys y manylion sylfaenol ynglŷn â'r ffordd y derbynir disgyblion i ysgolion a rhai o'r polisiâu a'r gefnogaeth a gynigir gan yr Awdurdod Lleol.

Bydd gan bob ysgol ar y rhestr hon lawlyfr ysgol ei hun a fydd yn disgrifio'n fanwl yr ysgol, ei nodau a'i threfnyddiaeth. Os oes gennych ddi-ddordeb i ddysgu mwy am ysgol benodol, yna gofynnwch i Bennaeth yr Ysgol am gopi o'u Llawlyfr.

Cyn belled ag y bo modd, mae'r wybodaeth a gynhwyswyd yn y llyfryn hwn yn cyfeirio at ddechrau'r flwyddyn ysgol ym Medi 2024 ac mae'n gywir ar adeg ei gyhoeddi.

Y Gwasanaeth Ysgolion yng Ngheredigion

Yn ôl y gyfraith, mae'n ofynnol i'r Awdurdod Lleol sicrhau bod pob plentyn 5-16 oed yn derbyn addysg gymwys lawn amser. Mae tua 9,500 o blant yn mynychu ysgolion yr Awdurdod.

Mae Awdurdod Lleol Ceredigion yn cynnal 36 o ysgolion cynradd. Mae tua 25% o ysgolion cynradd yr Awdurdod â 50 neu lai o blant. Yn y rhan fwyaf o'r ysgolion hyn, Cymraeg yw prif gyfrwng bywyd a gwaith yr ysgol. Ar lefel uwchradd, mae'r Awdurdod yn hyrwyddo 4 ysgol gyfun sy'n amrywio o ran maint o 550 i 1100 o ddisgyblion. Mae'r Awdurdod hefyd yn cynnal un ysgol 3-16 a dwy ysgol 3-19 sydd yn darparu addysg i ddisgyblion o dair oed i un deg chwech a un deg naw oed.

Mae gan yr Awdurdod amrywiaeth eang o ddarpariaeth ar gyfer plant ag anghenion dysgu ychwanegol/anghenion addysg arbennig, gan gynnwys unedau ymddygiad a chanolfannau adnoddau arbennigol, sydd ynghlwm wrth ysgolion y brif ffrwd mewn rhai achosion. Yn ogystal â'r cyfleusterau hyn, mae nifer o staff arbenigol yn cynorthwyo i sicrhau bod plant ag anghenion dysgu ychwanegol/anghenion addysg arbennig yn cael eu haddysgu, lle bynnag y bo'n bosibl, mewn ysgolion y brif ffrwd.

Yng Ngheredigion, mae Llywodraeth Cymru yn ariannu lle addysg gynnar rhan amser (10 awr yr wythnos) ar gyfer pob plentyn 3 oed (adnabyddir hefyd fel Dysgu Sylfaen). Mae lleoedd ar gael mewn unedau meithrin sy'n gysylltiedig ag ysgolion, cylchoedd chwarae/lleoliadau blynyddoedd cynnar e.e. Cylch Meithrin neu feithrinfeydd dydd a gofrestrwyd am gyllid gyda'r Awdurdod. Mae'r cyllid am 2 awr y dydd, 5 diwrnod yr wythnos (gall rhai sefydliadau blynyddoedd cynnar gynnig sesiynau 2½ awr dros 4 diwrnod). Mae ar gael ar gyfer y tri tymor yn dilyn eu pen-blwydd yn dair oed.

Nid oes gan yr Awdurdod gyfrifoldeb mwyach am Golegau Addysg Bellach. Un Coleg o'r fath sydd yn y Sir sef Coleg Ceredigion.

Sail Gwasanaeth Ysgolion Ceredigion yw'r athroniaeth o gynnig cyfleoedd dysgu gydol oes i bob aelod o'r gymuned. Mewn cydweithrediad â'n partneriaid rydym yn ceisio darparu gweithgareddau ieuencid, addysg oedolion, sgiliau sylfaenol i oedolion, cyfleoedd i ddysgu'r iaith Gymraeg, hyfforddiant a nifer o brosiectau datblygu cymunedol. Rydym yn credu bod y cyfleoedd hyn yn cyfrannu at ddatblygiad yr unigolyn ac at lunio cymdeithas gynhwysol mewn Ceredigion ddwyieithog.

Mae'r Awdurdod Lleol, nid yn unig yn ymwneud â'r hyn sy'n digwydd yn y dosbarth, ond hefyd yn darparu pob math o wasanaethau cysylltiol megis cludiant ysgol, chiniawau ysgol, glanhau, hyfforddiant, adeiladau, datblygiad, cyngor addysgol a chefnogaeth i lywodraethwyr. Er na fydd y Gwasanaeth Gyrfaoedd yn cael ei ddarparu'n uniongyrchol gan yr Awdurdod Lleol, bydd yr Awdurdod yn parhau i gefnogi cyngor gyrfaoedd

drwy'r Gwasanaeth Ysgolion. Ffurfiwyd Gyrfaedd Cymru fel gwasanaeth annibynnol sy'n cynnig cyfarwyddyd ynglŷn â gyrfaedd yng Ngheredigion.

Mae'r Gwasanaeth Ysgolion yn cyflogi tua 1,600 o bobl, a dyma gwasanaeth fwyaf yr Awdurdod Lleol gyda chyllideb flynyddol o £67 miliwn ym 2023/2024. Lleolir pencadlys y Gwasanaeth Ysgolion yn **Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion SY23 3UE** ac mae'n darparu man cyswllt i rieni, disgyblion, aelodau etholedig, staff a'r cyhoedd yn gyffredinol. Yn ogystal â'r cyngor a ddarperir gan y Gwasanaeth Ysgolion ynglŷn â'r hyn a nodwyd uchod, lleolir nifer o asiantaethau cefnogol yno hefyd, megis ymgynghorwyr, seicolegwyr addysg a swyddogion cynhwysiant.

Gwybodaeth Bellach

Ble gallaf gael mwy o wybodaeth?

Anogir rhieni i gysylltu ag ysgolion, siarad â phenaethiaid ac i ddarllen y llawlyfr ysgol sydd ar gael gan yr ysgol. Os oes angen gwybodaeth neu gymorth pellach arnoch, bydd staff y Gwasanaeth Ysgolion yn barod i'ch helpu lle bynnag y bo modd.

Dylid cyfeirio ymholiadau yn ymwneud ag Addysg Gynradd ac Uwchradd at:

Prif Swyddog Addysg
Canolfan Rheidol
Rhodfa Padarn
Llanbadarn Fawr
Aberystwyth
Ceredigion
SY23 3UE

Rhif Ffôn: 01545 570881

E-bost: addysg@ceredigion.gov.uk

Gwefan: www.ceredigion.gov.uk

Gofynnir i rieni fynegi eu dewis o ysgol(ion) cyn i le mewn ysgol gael ei glustnodi gan y Prif Swyddog Addysg.

CYFRIFOLDEBAU RHIEINIOL

A oes rhaid i fy mhlentyn dderbyn addysg lawn amser?

Oes. Yn ôl y ddeddf mae'n rhaid i rieni sicrhau bod eu plentyn yn derbyn addysg amser llawn o ddechrau'r tymor yn dilyn pen-blwydd y plentyn yn bump oed nes iddo/iddi gyrraedd oed gadael yr ysgol yn 16. Gellir dwyn y rhieni gerbron llys barn os na fyddant yn cwrdd â gofynion y ddeddf yn y mater hwn.

Yn ôl y gyfraith, mae'n ofynnol i'r Awdurdod Lleol sicrhau bod pob plentyn 5-16 oed yn derbyn addysg lawn amser a phriodol.

Pwy sydd â chyfrifoldebau rhieiniol am y plentyn?

Dylech fod yn ymwybodol, yn dilyn newidiadau yn y gyfraith yn ymwneud â phlant a wnaed o dan Ddeddf Plant 1989, bod angen i ysgolion wybod pwy sydd â "chyfrifoldeb rhieiniol" am bob plentyn. Diben hyn yw sicrhau bod yr awdurdod priodol yn cael ei roi pan fydd angen caniatâd rhiant ar yr ysgol. Bydd hefyd yn sicrhau bod personau sydd â chyfrifoldeb rhieiniol ond sydd ddim yn byw gyda'r plentyn yn derbyn adroddiadau ysgol ac yn cael cyfle i gymryd rhan yn addysg y plentyn. Bu newidiadau pellach yn y gyfraith yn 2003.

- Mae gan famau gyfrifoldeb rhieiniol bob amser (heblaw bod Gorchymyn Llys mewn lle sy'n datgan na fydd hi bellach yn gyfrifol). e.e. mewn achos mabwysiadu.
- Mae gan dadau a oedd yn briod i'r fam cyn 2003 gyfrifoldeb rhieiniol.
- Mae gan dadau gyfrifoldeb rhieiniol am blentyn hefyd os cafodd y plentyn ei eni ar ôl 2003 ac os yw ei enw ar dystysgrif geni'r plentyn.
- Gall tadau di-briod, llys rieni, perthnasau a phersonau eraill dderbyn cyfrifoldeb rhieiniol ond ni fyddant yn ei gael yn awtomatig.

Gofynnir i rieni gydweithredu â staff yr ysgol trwy ddarparu manylion ar gyfer yr ysgol am y personau sydd â'r cyfrifoldeb rhieiniol am ddisgybl. Dylid hysbysu'r ysgol am unrhyw newidiadau yn y trefniadau a wnaed ar gyfer cyfrifoldeb rhieiniol neu ar gyfer gofalu am y plentyn o ddydd i ddydd.

Mae unrhyw gyfeiriad at rieni yn y llyfryn hwn yn ymestyn i gynnwys unrhyw un sydd â chyfrifoldeb am ddisgyblion.

DERBYNIADAU YSGOLION

Mathau o Ysgolion

Beth yw'r gwahanol fathau o ysgolion yng Ngheredigion?

Mae'r rhan fwyaf o ysgolion Ceredigion yn cael eu cynnal gan Gyngor Sir Ceredigion trwy gyfrwng yr Awdurdod Lleol. Mae'r rhain yn cynnwys 36 ysgol gynradd, 1 ysgol 3-16, 2 ysgol 3-19 a 4 ysgol uwchradd. Ymhlith y rhain, ceir un ysgol gynradd wirfoddol gymorthedig o fewn y Sir sef, Ysgol Gatholig Padarn Sant. Dylid gwneud ymholiadau derbyn gogyfer a'r ysgol hon i'w Corff Llywodraethol.

Ysgolion Eglwys

Dylid gwneud ymholiadau cyffredinol am Ysgolion Eglwys i'r canlynol:

Catholic Schools

Mr Paul White
Cyfarwyddwr Addysg yr Esgobaeth
27 Convent Street
Greenhill
Abertawe
SA1 2BX

(01792) 652 757

education@menevia.org

Church in Wales Schools

Y Parchedig John Cecil
Cyfarwyddwr Addysg yr Esgobaeth
Y Ficerdy
Steynton
Aberdaugleddau
Sir Benfro
SA73 1AW

(01646) 692 974

revjohncecil@btinternet.com

Dewis Ysgol

Sut ydw i'n dewis ysgol ar gyfer fy mhleintyn?

O fewn Ceredigion mae mwyafrif y rhieni yn danfon eu plentyn i'w hysgol leol, fodd bynnag, gall rhieni fynegi eu ffafriaeth tuag at ysgol arall. Dylai rhieni ddarllen llawlyfr yr ysgol neu wneud trefniadau gyda'r Pennaeth i gael ymweld â'r ysgol(ion) cyn mynegi ffafriaeth..

Gall rhieni fynegi ffafriaeth:

- pan fydd eu plentyn yn dechrau'r ysgol yn y Cyfnod Dysgu Sylfaen;
- pan fydd eu plentyn yn trosglwyddo i'r Ysgol Uwchradd;
- neu ar unrhyw adeg yn ystod gyrfa ysgol y plentyn.

Dylai rhieni fynegi ffafriaeth tuag at fwy nag un ysgol, os methir â gwneud hynny, gallai olygu y neilltuir lle i'ch plentyn mewn ysgol heblaw'r un a ffafriwyd gennych.

A oes rhaid i'r Awdurdod ddarparu lle ar gyfer pob plentyn sy'n dymuno mynychu rhyw ysgol benodol?

Nac oes. Rhaid i'r Awdurdod Derbyniadau fodloni'r blaenoriaeth os oes modd, ond bydd rhai ffactorau arbennig yn cael eu cymryd i ystyriaeth. Mae'r rhain yn cynnwys:

- rhif derbyn yr ysgol
- defnydd effeithlon ar adnoddau ac adeiladau
- cymeriad ysgol (crefyddol fel rheol).

Mae'n bosibl na fydd rhieni yn llwyddo i gael lle yn eu dewis cyntaf o ysgol. Felly, mae'n bwysig deall mai dim ond oddi mewn i'r adnoddau sydd ar gael y gall yr Awdurdod roi mynediad i ddisgyblion.

A yw'r ysgol yn dewis ei disgyblion?

Nac ydy. Ni chaniateir i'r un ysgol ddewis disgyblion.

Pwy sy'n rheoli derbyniadau i ysgolion?

Mae derbyn plant i ysgolion yn cael ei reoli gan "Awdurdod Derbyniadau". Yn achos ysgolion cymunedol yng Ngheredigion, yr Awdurdod Derbyniadau yw Cyngor Sir Ceredigion (yr Awdurdod Lleol neu ALI). Yn achos Ysgol Wirfoddol Gymorthedig, yr Awdurdod Derbyniadau yw Corff Llywodraethol yr ysgol (Ysgol Gynradd Padarn Sant).

A oes terfyn ar nifer y disgyblion y gall ysgolion eu derbyn?

Oes. Mae'n rhaid i bob ysgol dderbyn disgyblion hyd at y rhif derbyn a gyhoeddwyd ganddynt.

Pan fydd ceisiadau yn fwy na'r rhif derbyn yr ysgol, bydd yr holl geisiadau yn cael eu hasesu yn erbyn y meini prawf gordanysgrifio a dyrennir lleoedd hyd at yr rhif derbyn.

Meini Prawf Gordanysgrifio

Pan fydd mwy o blant am fynychu ysgol benodol nag sydd yna o leoedd, yna cymerir y meini prawf gordanysgrifio a ganlyn i ystyriaeth – yn nhrefn blaenoriaeth:

- plant sy'n derbyn gofal a phlant oedd yn arfer derbyn gofal;
- yr ysgol a ffafriwyd yw'r ysgol addas agosaf ac mi fydd brawd neu chwaer* gan y plentyn yn mynychu'r ysgol pan fyddant hwy'n dechrau ei mynychu:
- yr ysgol a ffafriwyd yw'r ysgol addas agosaf;
- plant lle nad yw'r ysgol yn ysgol addas agosaf ond mi fydd brawd neu chwaer* gan y plentyn yn mynychu'r ysgol pan fyddant hwy'n dechrau ei mynychu.

(*Mae hanner brodyr a hanner chwiorydd, llysfrodyr a llyschwiorydd a phlant mabwysiedig a maeth sy'n byw yn yr un tŷ yn cyfrif fel brodyr neu chwiorydd.)

Pan fydd mwy nag un plentyn yn cwrdd â'r meini prawf hyn a bod ymgeiswyr yn parhau, yna derbynnir y plentyn sy'n byw agosaf at yr ysgol. **Mesurir pob pellter yn ôl y pellter cerdded byrraf rhwng prif gât yr ysgol a'r man lle cyfarfu anedde'r plentyn â'r briffordd gyhoeddus.**

Mae'r ALI yn defnyddio Google Maps i fesur pob pellter.

Noder os gwelwch yn dda bod y meini prawf gordanystrifio uchod yn berthnasol i geisiadau am addysg Feithrin, Cynradd ac Uwchradd.

Gwrthodiad ac Apêl

Beth os caiff fy nghais ei wrthod?

Os gwrthodir eich cais yna gallwch apelio yn erbyn y penderfyniad. Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Panel Apêl Annibynnol i ystyried apelïadau rhieni pan wrthodir eu cais am ysgol a dderbyniodd eu ffafriaeth. Fel rheol, cynhelir Paneli Apêl yn breifat ond caiff rhieni y cyfle i gyflwyno'u hachos naill ai'n uniongyrchol neu gyda chymorth eu cynrychiolydd dewisedig.

D.S. Nid oes hawl apêl yn erbyn darpariaeth addysg feithrin anstatudol.

A allaf roi fy mhlentyn ar restr aros?

Gallwch. Oni bydd yr Awdurdod yn gallu cynnig lle i blentyn yn yr ysgol a ffafriwyd yn ystod y rownd dderbyn arferol cedwir ei (h)enw ar restr aros tan y 30ain o Fedi yn y flwyddyn academaidd berthnasol. Rhoddir blaenoriaeth am leoedd yn ôl y meini prawf cynt ac nid yn ôl y dyddiad pan cyflwynwyd cais am le yn wreiddiol.

Efeilliaid a Genedigaeth Lluosog eraill

Os yw'r lle terfynol â ddyranwyd hyd y rhif derbyn yn un o enedigaeth luosog, yna bydd yr Awdurdod hefyd yn derbyn y brodyr/chwirydd eraill.

Plant pobl sydd yn Lluoedd Arfog y Deyrnas Unedig (DU) a phlant Gweision eraill y Goron (gan gynnwys diplomyddion)

Mae teuluoedd pobl sydd yn Lluoedd y DU a Gweision eraill y Goron yn cael eu symud o gwmpas y DU ac o dramor yn aml, a hynny'n aml ar fyr rybudd.

O ganlyniad, ystyrir ceisiadau am leoedd Ysgol ar gyfer y flwyddyn Ysgol sydd i ddod os cânt eu cyflwyno ynghyd â llythyr swyddogol gan y Weinyddiaeth Amddiffyn neu'r Swyddfa Dramor a Chymanwlad yn datgan dyddiad dychwelyd. Fe ddyrennir lleoedd Ysgol ymlaen llaw os bydd yr ymgeisydd yn bodloni'r meini prawf pan fydd yn symud i'w leoliad newydd.

Derbynnir hefyd gyfeiriadau post uned gan bersonél y lluoedd arfog os na fydd cyfeiriad cartref newydd ar gael.

Amserlen Derbyniadau

<i>Math o Ddarpariaeth</i>	<i>Dyddiad cau</i>	<i>Danfôn llythyr penderfyniad</i>
Meithrin	31 Ionawr 2024	16 Ebrill 2024
Cynradd/Derbyn	31 Ionawr 2024	16 Ebrill 2024
Uwchradd	21 Rhagfyr 2023	1 Mawrth 2024

Noder: Mae'n rhaid i rieni wneud cais am le yn yr ysgol/ion yr hoffent ddanfôn eu plentyn iddo. Gellir gwneud cais ar-lein ar wefan Ceredigion www.ceredigion.gov.uk

Ceisiadau Hwyr

Mi fydd ceisiadau hwyr, hynny yw ceisiadau a dderbynnir ar ol y dyddiad cau, eu hystyried ar ol y ceisiadau a dderbynnir mewn pryd.

Addysg Feithrin

A yw hi'n bosibl i fy mhlentyn 3 blwydd oed dderbyn addysg feithrin?

Mae'r Awdurdod Lleol o dan ddyletswydd i ddarparu lleoedd meithrin rhan amser am ddim i bob plentyn yn ardal yr Awdurdod Lleol yn y tymor ar ôl iddynt gyrraedd eu penblwydd yn dair oed. Bydd hwn ar gael mewn dosbarthiadau meithrin mewn rhai ysgolion cynradd, cylchoedd chwarae lleol/Cylchoedd Meithrin a meithrinfeydd dydd sy'n cwrdd a'r meini prawf a osodwyd gan Bartneriaeth Blynnydoedd Cynnar a Gofal Plant Ceredigion. Gofynnwch i'ch cylch meithrin lleol / meithrinfa dydd am fanylion pellach.

Erbyn pa ddyddiadau y mae'n rhaid i fy mhlentyn gyrraedd yr oedran cywir cyn cael mynd i'r ysgol ac erbyn pryd y mae'n rhaid imi wneud cais?

<i>Math o Ddarpariaeth</i>	<i>Oed</i>	<i>Dyddiad y mae'n rhaid cyrraedd yr oed priodol</i>	<i>Tymor ar gyfer Derbyn</i>
		31 Rhagfyr 2024	Gwanwyn 2025
Meithrin	3	31 Mawrth 2025	Haf 2025
		31 Awst 2025	Hydref 2025

Ymuno â Dosbarth Derbyn mewn ysgol gyda Dosbarth Meithrin

A oes rhaid i mi wneud cais i drosglwyddo fy mhlentyn o Ddosbarth neu Uned Feithrin i Ddosbarth Derbyn o fewn yr un ysgol?

Oes. Nid yw bod yn ddisgybl mewn dosbarth meithrin neu uned feithrin yn rhoi hawl awtomatig i'ch plentyn gael mynediad i ddosbarth derbyn o fewn yr un ysgol.

Ymuno ag Ysgol Gynradd/Dosbarth Derbyn

Pryd gallaf i gyflwyno cais am le i fy mhlentyn mewn Ysgol Gynradd?

Pan nad oes unrhyw ddsbarth neu uned feithrin ar gael, gellir derbyn plentyn y tymor ar ôl iddo/iddi gyrraedd 4 blwydd oed.

Erbyn pa ddyddiadau y mae'n rhaid i fy mhlentyn gyrraedd yr oed cywir cyn cael mynd i'r ysgol ac erbyn pryd y mae'n rhaid i mi wneud cais?

<i>Math o Ddarpariaeth</i>	<i>Oed</i>	<i>Dyddiad y mae'n rhaid cyrraedd yr oed priodol</i>	<i>Tymor ar gyfer Derbyn</i>
		31 Rhagfyr 2024	Gwanwyn 2025
Cynradd / Derbyn	4	31 Mawrth 2025	Haf 2025
		31 Awst 2025	Hydref 2025

Mynediad wedi'i Ohirio

Caiff rhieni geisio am le mewn ysgol i blentyn nad yw wedi cyrraedd oedran ysgol gorfodol, a chaiff yr awdurdod derbyn gytuno, ar gais y rhiant, i'r plentyn ohirio mynediad i'r ysgol hyd nes ei f/bod wedi cyrraedd oedran ysgol gorfodol (5 oed). Effaith hyn yw bod y lle'n cael ei gadw i'r plentyn hwnnw ac nad yw ar gael i blentyn arall. Rhaid i geisiadau am fynediad gohiriedig gael eu cyflwyno erbyn yr un dyddiad cau â cheisiadau nad ydynt yn ohiriedig. Os byddwch yn oedi'ch cais hyd nes bod eich plentyn wedi cyrraedd oedran ysgol gorfodol, efallai y bydd eich ysgol ddewisol eisoes yn llawn.

Maint Dosbarth Babanod

Mae'r cyfyngiadau statudol ar faint dosbarthiadau'n golygu, pan fydd un athro/athrawes ysgol yn bresennol, na chaiff dosbarthiadau babanod (blwyddyn derbyn, blwyddyn 1 a blwyddyn 2) gynnwys mwy na 30 o ddisgyblion.

Caiff yr awdurdod derbyn wrthod derbyn plentyn i ysgol petai gwneud hynny'n anfanteisiol o ran maint y dosbarth, hynny yw, y byddai'n anfanteisiol o ran darparu addysg effeithlon neu ddefnyddio adnoddau'n effeithlon oherwydd y byddai angen cymryd camau perthnasol er mwyn cydymffurfio â'r ddyletswydd i gyfyngu ar faint dosbarthiadau babanod.

Mynd i'r Ysgol Uwchradd

Pryd dylai fy mhlentyn ddechrau yn yr ysgol uwchradd?

Fel rheol, bydd disgyblion yn trosglwyddo i ysgol uwchradd yn 11 oed. Bydd disgyblion sy'n cyrraedd 11 oed erbyn 31 Awst yn trosglwyddo o'r ysgol gynradd i'r uwchradd ar ddechrau'r flwyddyn academaidd ganlynol h.y. 1 Medi.

Faint o ysgolion uwchradd sydd yn y sir?

Mae pedair ysgol uwchradd, un ysgol 3-16 a dwy ysgol 3-19 yng Ngheredigion.

Erbyn pa ddyddiadau y mae'n rhaid i fy mhlentyn gyrraedd yr oedran cywir cyn cael mynd i'r ysgol ac erbyn pryd y mae'n rhaid imi wneud cais?

<i>Math o Ddarpariaeth</i>	<i>Oed</i>	<i>Dyddiad y mae'n rhaid cyrraedd yr oed priodol</i>	<i>Tymor ar gyfer Derbyn</i>
Uwchradd	11	31 Awst 2024	Hydref 2024

Dyddiad Gadael Ysgol

Pryd caniateir i ddisgyblion adael ysgol?

Pan fydd eich plentyn yn cyrraedd 16 oed yn ystod blwyddyn ysgol, gall ef/hi adael ysgol ar y dydd Gwener olaf ym Mehefin.

Polisi Derbyn Ysgol Gynradd Gatholig Padarn Sant

Mae Padarn Sant yn Ysgol Gynradd Gatholig wedi'i lleoli yn Esgobaeth Mynyw ac fe'i cynhelir gan Awdurdod Lleol Ceredigion. Mae ethos yr ysgol hon yn Gatholig. Sefydlwyd yr ysgol gan yr Eglwys Gatholig i ddarparu addysg i blant o deuluoedd Catholig. Rydym yn gofyn i bob rhiant sy'n gwneud cais am le yma i gefnogi a pharchu'r ethos, ei phwysigrwydd i gymuned yr Ysgol a'r addysg a ddarparwyd ganddi. Fel Ysgol Wirfoddol a Gynorthwyr, Bwrdd y Llywodraethwyr yw'r Awdurdod Derbyn ac mae'n gyfrifol am wneud penderfyniadau ar geisiadau am le. Maent yn gyfrifol am bennu a gweinyddu'r polisi sy'n ymwneud â derbyn disgyblion i'r ysgol. Cânt eu harwain yn y cyfrifoldeb hwnnw gan:

- ofyniad y gyfraith.
- cyngor Ymddiriedolwyr yr Esgobaeth ar natur a diben ei dyletswyddau ac wrth gyflawni ei Gweithred Ymddiriedolaeth a'i Offeryn Llywodraethu.
- ei dyletswydd tuag at yr Ysgol a'r gymuned Gatholig y mae'n ei gwasanaethu.
- cymeriad Gatholig yr Ysgol a'i Datganiad Cenhadaeth.

Yn unol â darpariaethau Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005, mae Bwrdd y Llywodraethwyr wedi dirprwyo cyfrifoldeb dros benderfynu ar dderbyniadau i'w 'Banel Derbyn', un o is-bwyllgorau'r Bwrdd. Mae'r Pennaeth yn aelod o'r panel, fodd bynnag nid oes gan y Pennaeth rôl unigol mewn derbyniadau i ysgolion ac nid oes ganddo bŵer unigol i dderbyn neu wrthod derbyniadau. Bydd y Panel Derbyn yn ystyried pob cais a wneir yn unol â'r meini prawf a nodir, heb gyfeirio at hil, rhyw, gallu, anabledd, cefndir cymdeithasol na dawn y plentyn. Nid yw'r ysgol yn caniatáu derbyniadau trwy ddetholiad neu fandio nac yn seiliedig ar gyfweiliad rhieni neu gyfraniad ariannol i'r ysgol.

Rhif Derbyn a Chapasiti

Mae rhif derbyn yr ysgol yn cael ei gyfrifo ar sail fformiwla Llywodraeth Cymru sydd â chysylltiad uniongyrchol â chapasiti'r ysgol. Pennir nifer y disgyblion a dderbynnir yn flynyddol gan y nifer derbyn a adolygir yn flynyddol gan yr ALL a'r Corff Llywodraethol mewn ymgynghoriad â Chyngor Addysg yr Esgobaeth. Y nifer derbyn ar hyn o bryd yw **19**. Capasiti swyddogol yr ysgol yw **134** o ddisgyblion ar ddechrau blwyddyn academiaidd.

Ffurflenni Cais

Dylai pob darpar riant fynegi dewis yn ysgrifenedig, gan lenwi cais Ysgol Gynradd Gatholig Padarn Sant a ffurflen gais derbyniadau ar-lein Cyngor Sir Ceredigion. Darperir ffurflenni cais yr ysgol gan yr ysgol ar gais. Maent hefyd i'w cael ym mhrosiectws yr ysgol neu ar wefan yr ysgol. Mae ffurflen gais derbyniadau ar-lein Ceredigion i'w chael ar wefan Cyngor Sir Ceredigion o dan yr adran 'Ysgolion'. **Mae angen llenwi'r ddwy ffurflen.**

Dyddiad cau ar gyfer derbyn Ceisiadau Derbyn

Bydd derbyniadau yn digwydd bob tymor ym mis Ionawr, Ebrill a Medi. Y dyddiad cau ar gyfer derbyn ceisiadau am le yn y flwyddyn galendr ganlynol yw 31 Ionawr. Bydd angen ceisiadau am le yn ystod y Flwyddyn 2024 (tymor y Gwanwyn, yr Haf a'r Hydref) erbyn 31 Ionawr 2023. Bydd pob cais a gyflwynir drwy ffurflenni ar-lein yr Ysgol a'r Sir yn cael eu hystyried gyda'i gilydd, gan y Panel Derbyn, ar ôl y dyddiad cau. Mewn achos o ordanysgrifio, defnyddir y meini prawf a ddangosir isod.

Ceisiadau Cynnar a Hwyr

Ni roddir blaenoriaeth i geisiadau ar sail y dyddiad y cawsant eu derbyn. Bydd ceisiadau a gyflwynir ar ôl y dyddiad cau yn cael eu hystyried yn geisiadau hwyr a rhaid rhoi rheswm dros gyflwyno'n hwyr.

Derbyniadau ar Amserau Eraill

Bydd derbyniadau i'r ysgol y tu allan i'r cylch arferol e.e. ar gyfer y rhai sy'n symud i'r sir neu'n trosglwyddo ysgolion, yn cael eu hystyried yn yr un modd â'r rhai sy'n gwneud cais am fynediad ar yr amser arferol.

Mynediad Gohiriedig

Gall rhieni wneud cais am le mewn ysgol i blentyn nad yw o oedran ysgol gorfodol (5 oed) a **gall** Bwrdd y Llywodraethwyr, ar gais y rhiant, gytuno i'r plentyn ohirio mynediad nes ei fod/ei bod hi o oedran ysgol gorfodol. Effaith hyn yw bod y lle yn cael ei gadw ar gyfer y plentyn hwnnw ac nad yw ar gael i blentyn arall.

Cyfarfod Panel Derbyn

Bydd y Panel Derbyn yn asesu ceisiadau am le yn yr ysgol, gan ddefnyddio'r wybodaeth a ddarperir ar Ffurflenni Cais yr Ysgol ar Sir ar ddiwedd mis Mawrth. Lle mae nifer y ceisiadau yn hafal i neu'n llai na'r nifer derbyn, bydd pob cais yn cael ei dderbyn. Lle mae nifer y ceisiadau yn fwy na nifer y lleoedd sydd ar gael, bydd y Panel Derbyn yn defnyddio'r meini prawf gordanystrifio canlynol ac yn dyrannu lleoedd yn unol â hynny, gan gofio mai ein rhwymedigaeth ni fel Ysgol Gatholig yw darparu addysg Gatholig i blant Catholig sydd wedi'u bedyddio. Rhoddir blaenoriaeth ar gyfer lleoedd yn ôl y meini prawf ac nid yn ôl y dyddiad y cyflwynwyd y cais.

Meini Prawf Gordanystrifio

Lle mae nifer y ceisiadau yn fwy na nifer y lleoedd sydd ar gael bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn defnyddio'r meini prawf gordanystrifio a ganlyn yn y drefn flaenoriaeth hon.

1. Plant Catholig 'sy'n Derbyn Gofal' sydd wedi'u bedyddio yng ngofal Cyngor Sir Ceredigion.
2. Plant 'sy'n Derbyn Gofal' sydd yng ngofal Cyngor Sir Ceredigion neu sy'n cael llety ganddo (e.e. plant â rhieni maeth).
3. Plant Catholig wedi'u bedyddio o fewn y plwyf a wasanaethir gan yr ysgol.
4. Plant Catholig eraill sydd wedi'u Bedyddio.
5. Plant sydd a brawd neu chwaer yn mynychu'r ysgol pan fyddant hwy'n dechrau ei mynychu.
6. Plant wedi'u Bedyddio o draddodiadau Cristnogol eraill.
7. Plant y mae eu rhieni yn ceisio addysg Gatholig.
8. Plant y mae'r Awdurdod Addysg Lleol wedi gofyn yn benodol am le yn yr ysgol iddynt.

Bydd yn ofynnol i bob ymgeisydd Cristnogol ddangos tystysgrifau bedydd. Bydd methu â darparu tystiolaeth o Fedydd Catholig yn effeithio ar y maen prawf ar gyfer ystyried plentyn.

Cynigion / Rhestr Aros

Bydd yr ysgol yn hysbysu rhieni yn ysgrifenedig o ganlyniad eu cais derbyn ym mis Ebrill. Lle mae'r cais yn aflwyddiannus, bydd y rheswm/rhesymau yn cael eu nodi'n glir yn y llythyr, gyda gwybodaeth am sut i apelio yn erbyn y penderfyniad.

Bydd ymgeiswyr nad ydynt yn cael eu derbyn yn cael eu rhoi ar restr aros yr ysgol. Bydd ymgeiswyr yn aros ar y restr aros tan 31 Awst yn y flwyddyn ysgol y maent yn gwneud cais. Byddwch yn ymwybodol y gallai safle plentyn ar restr aros newid oherwydd mae'n bosib y bydd ceisiadau sydd â blaenoriaeth uwch yn dod i law yn unol â meini prawf derbyniadau ysgol pan fo mwy o geisiadau na lleoedd. Os daw lleoedd ar gael, bydd yr ymgeiswyr ar y restr aros yn cael eu hadolygu yn erbyn y meini prawf gordanystrifio a chynigion yn cael eu gwneud i lenwi'r lleoedd sydd ar gael.

Apeliadau

Os bydd rhieni'n aflwyddiannus i gael lle i'w plentyn yn yr ysgol, yna fe'u hysbysir yn ysgrifenedig o'r rheswm/rhesymau pam na sicrhawyd lle ac o'u hawl i apel annibynnol. Rhaid gwneud unrhyw apel yn erbyn gwrthod mynediad i'r ysgol yn ysgrifenedig o fewn pedwar diwrnod ar ddeg (deg diwrnod gwaith) o'r dyddiad yr hysbyswyd bod cais am le wedi bod yn aflwyddiannus. Dylid cyfeirio'r llythyr apel at Gadeirydd y Llywodraethwyr, d/o Ysgol Gynradd Gatholig Padarn Sant, Ffordd Llanbadarn, Aberystwyth, Ceredigion SY23 1EZ.

Nodiadau

Y diffiniad o frawd neu chwaer yw:

- brawd neu chwaer sy'n rhannu'r un rhieni
- hanner brawd neu hanner chwaer, lle mae dau blentyn yn rhannu un rhiant cyffredin
- llysfrawd neu lyschwaer
- plant mabwysiedig neu maeth

O.N. Rhaid i'r plant fod yn byw yn yr un cartref yn barhaol

- Pan fydd un lle ar ôl gan ddefnyddio'r meini prawf gordanysgrifio ac efeilliaid, tripledi neu enedigaethau lluosog eraill yw'r nesaf i'w hystyried, bydd y teulu'n cael cynnig yr un lle sy'n weddill a bydd brodyr a chwiorydd yr enedigaeth luosog yn cael eu derbyn er bydd yn mynd dros y rhif derbyn.
- Os caiff yr Ysgol ei henwi mewn datganiad o Anghenion Addysgol Arbennig, mae gan Fwrdd y Llywodraethwyr ddyletswydd i dderbyn y plentyn i'r ysgol.
- Derbynnir disgyblion tramor i'r ysgol lle gellir gwneud darpariaeth briodol i ddiwallu eu hanghenion yn rhesymol.
- Mae ein dalgylch yn eang gan mai Ysgol Padarn Sant yw'r unig Ysgol Gynradd Gatholig yng Ngheredigion. Fodd bynnag, os bydd mwy nag un plentyn yn cwrdd a'r meini prawf, cynigir lle i'r disgybl sy'n byw agosaf at yr Ysgol. Bydd pob pellter yn cael ei fesur yn ôl y pellter cerdded byrraf rhwng gât yr ysgol agosaf a'r man lle mae annedd y disgybl yn cwrdd â'r briffordd gyhoeddus. Ystyrir cyfeiriad cartref disgybl yn breswylfa barhaol i blentyn. Rhaid mai'r cyfeiriad yw'r unig neu brif breswylfa'r plentyn am y rhan fwyaf o'r wythnos ysgol. Efallai y bydd angen tystiolaeth ddogfennol.
- Seiliau Meddygol Cymhellol neu Gymdeithasol Anorchfygol - Rhaid darparu argymhellion ysgrifenedig gan ymarferydd meddygol, gweithiwr cymdeithasol neu weithiwr proffesiynol tebyg yn rhoi rhesymau manwl dros dderbyniad y disgybl i'r ysgol i'w hystyried dan faen prawf 8.
- Nid yw derbyniadau i Gylch Chwarae Padarn Sant yn sicrhau mynediad i Ysgol Gynradd Gatholig Padarn Sant. Corff annibynnol yw'r Cylch Chwarae ac er bod llawer o'r plant yn mynychu'r ysgol yn y pen draw, nid yw'n gwarantu lle.

Datganiad GDPR

Ar gyfer pob cais llwyddiannus, bydd y data a gynhwysir yn y ffurflen gais yn cael ei storio ar system gwybodaeth reoli'r ysgol/sir a'i ddefnyddio at y dibenion a amlinellir yn y 'gorchymyn prosesau teg'. Gwneir pob ymdrech i sicrhau cywirdeb a diogelwch data personol a gedwir gan yr ysgol. O dan y Ddeddf Diogelu Data, mae gan unigolion yr hawl i weld gwybodaeth personol a gedwir amdanynt, a hefyd yr hawl i gywiro unrhyw wallau.

TREFNIADAU YSGOLION

Beth am dymhorau ysgol?

Mae'r flwyddyn ysgol yn rhedeg o 1 Medi o un flwyddyn i 31 Awst y flwyddyn ganlynol ac mae'n cynnwys tri thymor. Er bod dyddiadau dechrau a gorffen y tymhorau ysgol yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn yn fras, maent fel a ganlyn:

Tymor yr Hydref   **Medi i Ragfyr**

Tymor y Gwanwyn   **Ionawr i Fawrth/Ebrill (gan ddibynnu ar bryd y dethlir y Pasg)**

Tymor yr Haf   **Ebrill i Orffennaf**

Rhennir pob tymor yn ddau gan wythnos o wyliau hanner tymor. Fel arfer fe'u cynhelir ym mis Hydref, Chwefror a Mai/Mehefin.

Blwyddyn Ysgol 2024/2025

<i>Tymor</i>	<i>Dechrau</i>	<i>Hanner Tymor</i>		<i>Diwedd</i>
		<i>Dechrau</i>	<i>Diwedd</i>	
Hydref 2024	Llun	Llun	Gwener	Gwener
	2 Medi 2024	28 Hydref 2024	1 Tachwedd 2024	20 Rhagfyr 2024
Gwanwyn 2025	Llun	Llun	Gwener	Gwener
	6 Ionawr 2025	24 Chwefror 2025	28 Chwefror 2025	11 Ebrill 2025
Haf 2025	Llun	Llun	Gwener	Llun
	28 Ebrill 2025	26 Mai 2025	30 Mai 2025	21 Gorffennaf 2025

Gall y dyddiadau uchod newid.

1. Caiff **Dydd Llun 2 Medi 2024**, **Dydd Mawrth 3 Medi 2024** a **Dydd Llun 21 Gorffennaf 2025** eu dynodi fel diwrnodau di-ddisgybl ar gyfer pob Ysgol Gynaleidig. Mae gan yr ysgolion hefyd 3 diwrnod di-ddisgybl arall yn ystod y flwyddyn a byddant yn hysbysu rhieni o'r rhain yn uniongyrchol.
2. Bydd yr holl ysgolion yn cau ar **Dydd Llun 5 Mai 2025** ar gyfer Gŵyl Banc Calan Mai.

Mae gwybodaeth bellach ar y flwyddyn ysgol i gael ar www.ceredigion.gov.uk

Cofnodion

A oes cofnodion yn cael eu cadw am fy mhlentyn?

Oes. Mae pob ysgol a'r Awdurdod yn cadw cofnodion am bob plentyn yn yr ysgol. Bydd y rhain yn cynnwys gwybodaeth bersonol megis cyfeiriadau, enwau'r rhieni, y meddyg teulu, a lle i gysylltu pe bai angen. Yn ogystal, mae ysgolion yn cadw cofnodion o gyrhaeddiad disgyblion ym mhob maes o'r cwricwlwm. Byddwch yn derbyn adroddiad ar ddiwedd y flwyddyn ysgol, yn rhoi gwybodaeth i chi am ddatblygiad cyffredinol eich plentyn a'i gynnydd ym mhob pwnc.

Gwybodaeth fydd ei hangen ar yr ysgol

Pa wybodaeth fydd yr ysgol eisiau gennyf?

Efallai y gofynnir i chi am dystiolaeth o ddyddiad geni eich plentyn megis tystysgrif geni neu gerdyn meddygol. Yn ogystal, bydd yr ysgol am gael gwybod pwy sy'n dwyn y cyfrifoldeb rhieniol am y plentyn. Diben hyn yw sicrhau bod yr awdurdod priodol yn cael ei roi petai'r ysgol am gael caniatâd rhieni ar unrhyw adeg e.e. mewn achos brys. Yn ogystal, mae gan yr ysgol gyfrifoldeb cyfreithiol i sicrhau bod personau sydd â chyfrifoldeb rhieniol yn derbyn adroddiadau ysgol ac yn cael cyfle i gymryd rhan yn addysg y plentyn.

Yr hyn a wneir â'r wybodaeth bersonol hon

Mae **Llywodraeth Cymru** yn defnyddio'r wybodaeth i wneud gwaith ymchwil, a hynny'n bennaf wrth edrych ar newidiadau i bolisïau addysg ac ariannu. Oherwydd y ffordd y caiff yr ymchwil ei chynnal, does dim modd adnabod disgyblion unigol. Cewch weld enghreifftiau o'r mathau o ystadegau a gynrchir yn

<https://llyw.cymru/ystadegau-ac-ymchwil>

Mae'r **ALI** hefyd yn defnyddio'r wybodaeth bersonol a gesglir i wneud gwaith ymchwil. Defnyddir canlyniadau'r ymchwil i wneud penderfyniadau ynghylch polisi ac ariannu ysgolion, i asesu perfformiad ysgolion a'u helpu i osod targedau. Oherwydd y ffordd y caiff yr ymchwil ei chynnal, does dim modd adnabod disgyblion unigol.

Mae'r **Ysgol** yn defnyddio'r wybodaeth a gesglir i weinyddu'r addysg y mae'n ei darparu i ddisgyblion. Er enghraifft:

- darparu gwasanaethau addysgol i unigolion;
- monitro ac adrodd am gynnydd addysgol y disgyblion;
- darparu gwasanaethau lles, gofal bugeiliol a gwasanaethau iechyd;
- rhoi cefnogaeth ac arweiniad i ddisgyblion, rhieni a gwarcheidwaid cyfreithiol;
- trefnu digwyddiadau a theithiau addysgol;
- cynllunio a rheoli'r ysgol.

Cyrff a allai rannu gwybodaeth bersonol

Gall yr Ysgol, yr ALI a Llywodraeth Cymru rannu'r wybodaeth a gedwir am ddisgyblion, eu rhieni neu'u gwarcheidwad cyfreithiol gyda chyrrff eraill pan fydd y gyfraith yn caniatáu hynny, er enghraifft:

- cyrrff addysgol a chyrrff hyfforddi eraill, gan gynnwys ysgolion, pan fydd disgyblion yn gwneud cais i fynd ar gyrsiau, i gael hyfforddiant, i drosglwyddo ysgol neu pan fydd yn gofyn am gyngor ar gyfleoedd;
- cyrrff sy'n gwneud ymchwil i Llywodraeth Cymru, yr ALI a'r ysgolion, cyn belled ag y cedwir y wybodaeth yn gyfrinachol;
- llywodraeth ganolog, llywodraeth lleol a consortia addysg at ddiben cynllunio a darparu gwasanaethau addysgol;
- gwasanaethau cymdeithasol a mudiadau iechyd a lles eraill pan fo angen rhannu gwybodaeth er mwyn amddiffyn a chynorthwyo disgyblion unigol;
- gwahanol gyrff rheoleiddio, megis ombwdsmynn ac awdurdodau arolygu, lle bo'r gyfraith yn dweud bod yn rhaid trosglwyddo'r wybodaeth honno er mwyn iddynt allu gwneud eu gwaith.

Eich hawliau o ran Diogelu Data

Mae gennych hawl i:

- Weld y data personol y mae Cyngor Sir Ceredigion yn ei brosesu amdanoch;
- Mynnu bod unrhyw wybodaeth anghywir neu anghyflawn yn cael ei gywiro;
- Tynnu eich caniatâd i brosesu'r data yn ôl, lle mai dyna'r unig sail ar gyfer prosesu'r data;
- Cyflwyno cwyn i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, sef y corff annibynnol yn y Deyrnas Unedig sy'n diogelu hawliau o ran gwybodaeth.

Mewn rhai amgylchiadau, gall fod gennych hawl i:

- Wrthwynebu bod eich gwybodaeth personol yn cael ei brosesu;
- Dileu eich data personol;
- Rhoi cyfyngiadau ar brosesu eich gwybodaeth personol;
- Cludadwyedd data.

Mae manylion cyswllt ar gyfer Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, ynghyd ag arweiniad pellach ynghylch deddfwriaeth Diogelu Data, ar gael ar wefan ar gael ar wefan [Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth](#).

Gwyliau yn ystod adeg tymor

A allaf i gymryd fy mhlentyn ar wyliau adeg tymor?

Mae'r ALL yn annog peidio a chymryd gwyliau yn ystod y tymor gan ei fod yn amharu ar barhad addysg disgyblion. Nid oes hawl awtomatig gan rieni i gymryd amser i ffwrdd o'r ysgol ar gyfer gwyliau teuluol ac ni ddylent ddisgwyl y bydd ysgolion yn cytuno i hyn fel arfer. Mae gan Benaethiaid ddisgresiwn i roi caniatad ac mae'n rhaid i rieni wneud cais am hawl ymlaen llaw. Fodd bynnag bydd ysgolion ond yn cytuno ar absenoldeb ar gyfer gwyliau teuluol os credant fod amgylchiadau arbennig yn gwarantu hynny. Bydd ysgolion ond yn cytuno i absenoldeb o nid mwy na 10 diwrnod mewn blwyddyn ysgol os credant fod amgylchiadau eithriadol.

Codi tâl ar addysg

A fydd rhaid imi dalu am addysg fy mhlentyn?

Na fydd. Mae ysgolion y wladwriaeth i gyd yn rhad i bob plentyn. Bydd yr ysgol yn darparu'r offer angenrheidiol am ddim, gan gynnwys llyfrau, papur, pinnau ysgrifennu a phensiliau.

Efallai y gofynnir i chi'n achlysurol i wneud cyfraniad gwirfoddol tuag at rai o weithgareddau'r ysgol sy'n digwydd yn ystod oriau ysgol.

Mae'r Ddeddf Diwygio Addysg 1988 a ddaeth i rym o 1 Ebrill, 1989 (ac a ddiwygiwyd mewn Deddfau Addysg dilynol) yn darparu ar gyfer codi tâl am weithgareddau ysgol gyda'r amcanion canlynol:

- cynnal hawl pob plentyn i gael addysg rad ac am ddim;
- sefydlu bod gweithgareddau a gynigir yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn ystod oriau arferol yr ysgol, ar gael i bob plentyn ni waeth beth yw gallu neu barodrwydd y rhieni i helpu i gyfarfod â'r gost;
- pwysleisio nad oes gofynion statudol i godi tâl am unrhyw ffurf o addysg neu weithgaredd perthynol, ond i roi'r hawl i Awdurdodau Lleol ac i ysgolion;
- godi tâl am weithgareddau dewisol a ddarperir yn gyfan gwbl neu'n bennaf y tu allan i oriau ysgol;
- cadarnhau hawl yr Awdurdodau Lleol ac ysgolion i wahodd cyfraniadau gwirfoddol er budd yr ysgol, neu i gefnogi unrhyw weithgaredd a drefnir gan yr ysgol, naill ai yn ystod neu y tu allan i oriau ysgol.

Mae'r amgylchiadau lle caniateir codi tâl yn cael eu rhannu i bedwar categori, er bod eithriadau ym mhob categori lle na chaniateir codi tâl. Y categorïau hynny yw:

- i) Gwersi Offerynnol i Unigolion: Mae Deddf Addysg 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau dilynol) yn caniatáu codi tâl am Wersi Offerynnol mewn sefyllfaoedd penodol. (Rhaid darparu gwersi yn ddi-dâl lle maent yn rhan o'r maes llafur ar gyfer arholiad cyhoeddus penodedig);
- ii) Bwyd a Llety;
- iii) Addysg y tu allan i Oriau Ysgol (Gwersi Ychwanegol Dewisol);
- iv) Adennill Costau Arholiad: Pan fo plentyn yn sefyll arholiad nad yw'r ysgol wedi'i baratoi ar ei gyfer, e.e. wedi derbyn gwersi preifat, neu pan fo plentyn yn ailsefyll arholiad ac na roddwyd unrhyw wersi ychwanegol ar ei gyfer ers yr arholiad cyntaf, gellir codi'r tâl hwn ar y rhieni.

Os yw plentyn yn methu â chyflawni gofynion arholiad cyhoeddus (penodedig neu fel arall) heb reswm da (fel y'i diffiniwyd gan ba gorff bynnag a dalodd y ffi), gall yr Awdurdod Lleol neu'r Corff Llywodraethol adennill unrhyw ffi a dalwyd oddi wrth y rhieni.

Yn ôl y Ddeddf Diwygio Addysg 1988 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau dilynol), mae'n ofynnol i Awdurdodau Lleol a Chyrff Llywodraethol lunio'u polisiau eu hunain ynglŷn â threfniadau talu a rhyddhad rhag talu. Ni all y polisiau codi tâl a bennir gan y Corff Llywodraethol fod yn llai ffafriol na pholisi'r Awdurdod. Os oes angen rhagor o wybodaeth, gellir cael copi o'r ddogfen bolisi gan y Pennaeth neu'r Prif Swyddog Addysg.

Cyrff Llywodraethol yr ysgolion

Ers 1 Medi 1999 bu'n rhaid i bob ysgol gael ei chorff llywodraethol ei hun i gynnwys aelodau o'r gymuned leol, rhieni, athrawon a chynrychiolwyr yr Awdurdod Lleol. Mae Cyrff Llywodraethol Ysgolion yr Eglwys (Gwirfoddol Gymorthedig a Gwirfoddol Reoledig) hefyd â chynrychiolwyr o awdurdod yr eglwys.

Yn y blynyddoedd diweddar, mae cyfres o Ddeddfau Addysg wedi cynyddu swyddogaethau a chyfrifoldebau'r Cyrff Llywodraethol yn sylweddol, yn ogystal â'u gwneud yn fwy atebol am eu gweithredoedd. Mae'r cyfrifoldeb o redeg yr ysgol o ddydd i ddydd yn dal yn ddyletswydd y Pennaeth, ond y Cyrff Llywodraethol sydd â goruchwyliaeth gyffredinol dros yr ysgol, yn enwedig ynglŷn â materion yn ymwneud â'r cwricwlwm, disgyblaeth, cyllid a staffio.

Er mwyn cynorthwyo llywodraethwyr i gyflawni eu dyletswyddau, mae'r Awdurdod yn darparu cefnogaeth helaeth a rhaglen gynhwysfawr o hyfforddiant ar bob agwedd o gyfrifoldebau llywodraethwyr.

Gellir cael rhagor o wybodaeth ynglŷn â chyrff llywodraethol oddi wrth y Prif Swyddog Addysg neu ar wefan y Cyngor www.ceredigion.gov.uk

Sut y caiff ysgolion eu trefnu

Beth yw'r oedrannau disgwylidig i bob blwyddyn ysgol?

	<i>Disgrifiad</i>		<i>Oed mwyafrif y disgyblion ar ddiwedd blwyddyn ysgol</i>	
Cynradd	Meithrin	Rhan-amser	3	
		Llawn-amser	4	
	Derbyn	Babanod	5	
	Bl1	Babanod	6	
	Bl2	Babanod	7	
	Bl3	lau	8	
	Bl4	lau	9	
	Bl5	lau	10	
	Bl6	lau	11	
	Uwchradd	Bl7	Uwchradd	12
		Bl8	Uwchradd	13
		Bl9	Uwchradd	14
		Bl10	Uwchradd	15
Bl11		Uwchradd	16	
Bl12		Uwchradd – 6ed dosbarth	17	
Bl13		Uwchradd – 6ed dosbarth	18	

Bl - Blwyddyn

Rhaid nodi y gall rhai plant gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau gyda phlant o grŵp oedran gwahanol. Gall penaethiaid ateb ymholiadau ynglŷn â hyn.

Addysg Gynradd

Yng Ngheredigion, mae 36 o ysgolion cynradd yn darparu ar gyfer plant 4 -11 oed.

Mae gan 11 o'r ysgolion cynradd yma ddosbarthiadau meithrin penodol yn gysylltiedig â hwy sy'n darparu ar gyfer plant 3 - 4 oed. Mae'r llythyren 'M' ar y rhestr ysgolion yn dynodi ysgolion sydd â dosbarthiadau meithrin. Mae gan yr ysgolion 3-16 a 3-19 ddosbarth meithrin hefyd.

(Mae'r Awdurdod Lleol, fodd bynnag, yn ariannu nifer o ddarparwyr nas cynhelir, e.e. Cylch Meithrin, Grwpiau Chwarae a Meithrinfeydd Dydd, i ddarparu addysg rhan-amser ar eu rhan. Ceir rhestr lawn o'r darparwyr hyn ar wefan y Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd – [Gwybodaeth Gofal Plant Cymru - Child Care Information Wales](#))

Mae tua 25% o ysgolion cynradd yr awdurdod â 50 neu lai o ddisgyblion ar y gofrestr. Yn y mwyafrif o ysgolion, yr iaith Gymraeg yw prif gyfrwng bywyd a gwaith yr ysgol.

Beth yw'r grwpiau blwyddyn ysgol o fewn ysgolion cynradd y Sir?

Yn dilyn trefn Cwricwlwm i Gymru dynodir y gwahanol grwpiau oed yn ôl blynyddoedd penodol – Derbyn, Blwyddyn 1, Blwyddyn 2 ac yn y blaen hyd at Blwyddyn 6.

Ar ôl iddynt ddathlu eu pen-blwyddi yn 11 oed dylai'r disgyblion i gyd drosglwyddo i'r sector uwchradd. Noder, bod yr addysg yn ddi-dor mewn ysgolion 3 i 16 a ysgolion 3 i 19.

Beth a ddysgir i fy mhleintyn yn yr Ysgol Gynradd a'r Ysgol Uwchradd?

Mae'r holl ddisgyblion sydd o oed Ysgol gorfodol ac sydd mewn ysgolion a gynhelir gan yr Awdurdod Lleol neu yn darparu Addysg ar ei rhan, yn dilyn Cwricwlwm i Gymru neu'r Cwricwlwm Cenedlaethol.

Yn sgil dyfodiad Cwricwlwm i Gymru a ddaeth yn statudol mewn ysgolion cynradd yng Nghymru ym Medi 2022, mae newidiadau i'r hyn a addysgir.

Pryd fydd Cwricwlwm i Gymru'n cael ei fabwysiadu gan ysgolion Cymru?

Dyma pryd y bydd y cwricwlwm newydd yn cael ei addysgu:

- Medi 2022 – Hyd at flwyddyn 6 a rhai o flwyddyn 7
- Medi 2023 – Blwyddyn 7 ac 8

Yna cyflwynir y cwricwlwm o flwyddyn i flwyddyn nes ei fod yn cynnwys blwyddyn 11 erbyn 2026.

Yn sgil mabwysiadu Cwricwlwm i Gymru

Bydd eich ysgol yn helpu eich plentyn i fod yn:

- ddysgwyr uchelgeisiol, galluog, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes
- cyfrannwr mentrus, creadigol, sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith
- dinesydd egwyddorol, gwybodus, sy'n barod i chwarae rhan yng Nghymru a'r byd, ac
- unigolyn iach, hyderus, sy'n barod i fyw bywyd bywyd cyflawn fel aelod gwerthfawr o gymdeithas

Gelwir rhain yn 'bedwar diben' y cwricwlwm.

Addysg Uwchradd

Beth a ddysgir i fy mhleintyn yn yr Ysgol Uwchradd?

Mae'r holl ddisgyblion o oed ysgol gorfodol sydd mewn ysgolion cynaiedig yn dilyn y Cwricwlwm i Gymru.

Mewn perthynas â'r cwricwlwm lleol neu'r cwricwla lleol ar gyfer myfyrwyr rhwng 16 a 18 oed ar gyfer ardal awdurdod lleol, rhaid i'r awdurdod lleol gymryd pob cam a fyddo'n rhesymol er mwyn sicrhau bod y nifer mwyaf posibl o gyrsiau astudio yn cael eu cynnwys mewn cwricwlwm lleol. Bydd y cwricwlwm lleol ar gyfer myfyrwyr 16 i 18 yn cynnwys lleiafswm o 30 cwrs dysgu ar lefel 3 a chynnig o leiaf 5 cwrs cyffredinol a 5 cwrs galwedigaethol. I fyfyrwyr 14 i 16 dylai pob cwricwlwm lleol gynnig 25 cwrs, gyda 3 ohonynt yn alwedigaethol.

Pe bai gennych unrhyw gwestiynau am ddarpariaeth addysg unrhyw un o'r bedair ysgol uwchradd, yr ysgol 3-16 neu'r ddwy ysgol 3-19 sydd o fewn Ceredigion, cysylltwch â Phennaeth yr ysgol briodol, os gwelwch yn dda.

Diwygiadau Cwricwlaidd Cymru

Mae yna ddiwygiadau sylweddol yn digwydd ym myd addysg yng Nghymru ar hyn o bryd.

Am fanylion o'r diwygiadau a'r hyn mae'n ei olygu i ysgolion dilynwch y dolenni isod:

[Mae addysg yn newid | LLYW.CYMRU](#)

[Cwricwlwm newydd yng Nghymru: hawdd ei ddeall - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

Profion ac Arholiadau

Bydd yr Awdurdod Lleol yn cydymffurfio â gofynion y ddeddf. Rhaid i'r holl arholiadau y bydd disgyblion yn paratoi ar eu cyfer yn ystod amser ysgol dderbyn cymeradwyaeth Cyngor Arholi ac Asesu'r Ysgolion. Bydd yr Awdurdod Lleol yn rhoi enwau disgyblion i lawr ar gyfer arholiadau o'r fath ar ôl ymgynghoriad priodol â'r rhieni, ac yn unol ag argymhelliad yr ysgol. Mae'r amserlen ar gyfer mwyafrif yr arholiadau allanol hyn yn cael ei threfnu gan CBAC (Cyd-Bwyllgor Addysg Cymru).

Datganiad ar Arholiadau Cyhoeddus

Byddai'r Awdurdod Lleol yn cefnogi polisi y Corff Llywodraethol a fyddai'n sicrhau bod pob disgybl cofrestredig yn yr ysgol, ar adeg briodol yn eu barn hwy, yn sefyll arholiad cyhoeddus penodedig ymhob maes llafur y paratoir ef ar ei gyfer yn yr Ysgol ar yr adeg dan sylw.

Nid oes gofyn i'r Corff Llywodraethol sicrhau bod disgybl yn sefyll arholiad, neu arholiad mewn unrhyw faes llafur ar gyfer yr arholiad hwnnw os yw naill ai:

- a) y Corff Llywodraethol yn ystyried bod yna resymau addysgol yn achos y disgybl arbennig hwnnw am beidio â sefyll yr arholiad hwnnw neu (yn ôl yr achos) am beidio â sefyll yr arholiad hwnnw yn y maes llafur hwnnw, neu
- b) rhiant y disgybl yn gwneud cais ysgrifenedig am i'r disgybl beidio â sefyll yr arholiad hwnnw neu (yn ôl yr achos) yr arholiad hwnnw yn y maes llafur hwnnw.

Nid oes gofyn i'r Corff Llywodraethol sicrhau bod disgybl yn sefyll unrhyw arholiad mewn unrhyw faes llafur ar gyfer yr arholiad hwnnw os yw'r Corff Llywodraethol wedi sicrhau bod y disgybl hwnnw yn sefyll arholiad cyhoeddus penodedig arall mewn maes llafur cyfatebol.

Gellir cael rhagor o wybodaeth o'r ysgol.

Crefydd

Beth yw'r sefyllfa ynglŷn â chrefydd mewn ysgolion?

Yn ysgolion sir a rheoledig yr Awdurdod Lleol mae'r holl addysg grefyddol yn cael ei darparu'n unol â'r Maes Llafur Cytunedig sydd yn ofynnol dan y ddeddf. Er bod yn rhaid i Addysg Grefyddol fod yn anenwadol, caniateir addysgu ynghylch gwahaniaethau enwadol a rhaid darparu addysg grefyddol ar gyfer yr holl ddisgyblion. Rhaid i bob ysgol gynnal defod o addoliad cynulleidfaol bob dydd. Mae Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Addysg Grefyddol (CYSAG) wedi paratoi cyngor ac arweiniad i'r ysgolion ar hyn.

Mae gan rieni hawl i dynnu eu plant o addysg grefyddol a gallant wneud hynny wedi iddynt roi gwybod yn ysgrifenedig i'r Corff Llywodraethol.

Cwynion ynglŷn â'r Cwricwlwm

Beth ddylwn ei wneud os oes gennyf gŵyn ynglŷn â'r cwricwlwm a materion perthynol?

Os bydd gennych unrhyw ofidiau dylech eu trafod yn y lle cyntaf gyda'r Pennaeth.

Fodd bynnag, os byddwch yn dymuno troi'r achwyniad yn un ffurfiol, mae'r Awdurdod Lleol wedi sefydlu trefniadaethau ac mae copi o'r rhain ar gael yn yr ysgol neu gan y Gwasanaeth Ysgolion. Lle bo hynny'n briodol, gall y sawl sy'n cyflwyno achwyniad ffurfiol osod eu cwynion gerbron Panel Apêl (Cysylltwch â'r Ysgol berthnasol neu'r Gwasanaeth Ysgolion am wybodaeth bellach).

Iaith y Dysgu

A oes rhaid i bob plentyn ddysgu Cymraeg a Saesneg?

Ar gyfer ysgolion yng Ngheredigion mae addysgu'r Gymraeg a'r Saesneg, naill ai fel iaith gyntaf neu fel ail iaith, yn **un o'r gofynion Cwricwlwm i Gymru hanfodol sy'n adlewyrchu'r Cwricwlwm i Gymru o Fedi 2022**.

Gellir paratoi darpariaeth arbennig ar gyfer y grwpiau canlynol:

- i) disgyblion sydd wedi symud i mewn i'r ardal yn ddiweddar – bydd gwersi ychwanegol yn yr iaith Gymraeg yn cael eu darparu ar eu cyfer mewn canolfannau iaith cyfagos ar gyfer disgyblion yn y sector gynradd.
- ii) disgyblion sydd wedi derbyn asesiad swyddogol eu haddysgu drwy gyfrwng eu hiaith gyntaf yn bennaf yn hanfodol.

Beth yw polisi'r Sir ynglŷn â dysgu Cymraeg a Saesneg o fewn ei hysgolion cynradd?

Mae gan Awdurdod Lleol Ceredigion bolisi pendant ar addysgu Cymraeg a Saesneg yn ei ysgolion. Nod yr Awdurdod Lleol yw addysgu disgyblion i fod yn gwbl ddwyieithog erbyn iddynt adael yr ysgol gynradd. Felly, bydd y disgyblion yn darganfod eu bod yn gallu cymryd rhan lawn yn y gymuned ddwyieithog y maent yn rhan ohoni. Er mwyn cefnogi datblygiad eich plentyn yn yr iaith Gymraeg rydym yn eich annog chi i ystyried sut yn ymarferol y bydd modd i'ch plentyn gael cyfleoedd y tu allan i'r ystafell ddosbarth. Mae modd gwneud hyn mewn sawl ffordd:

- Annog eich plentyn i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymdeithasol trwy gyfrwng y Gymraeg, dan ofal yr Urdd, y Clybiau Ffermwyr Ifanc neu eraill;
- Cefnogi eich plentyn i ymarfer darllen llyfrau Cymraeg;
- Helpu eich plentyn i ddarganfod y cyfryngau Cymraeg – ar y teledu, y radio a'r we;
- Os nad ydych yn gallu siarad Cymraeg, gallwch roi cynnig ar ddysgu'r iaith law yn llaw â'ch plentyn. Mae'r gwersi'n hwyl ac mae dysgu'r Gymraeg yn agor drysau yn gymdeithasol ac yn y byd gwaith yn ogystal. Rydym hefyd yn sefydlu mwy a mwy o ddsbarthiadau Cymraeg i'r Teulu, gwersi sydd wedi'u teilwra'n arbennig i rieni o ran yr amser a'r cynnwys.

Mae i rai rhannau o'r sir nodweddion diwylliannol ac ieithyddol penodol sy'n rhaid eu cymryd i ystyriaeth wrth ddatblygu polisi iaith effeithiol ar gyfer Ceredigion yn gyfan.

Dilynir dogfen Llywodraeth Cymru ar osod categorïau ieithyddol i ysgolion - [Cliciwch yma am fwy o wybodaeth](#)

Beth yw'r egwyddorion ar gyfer addysgu'r Gymraeg a'r Saesneg o fewn Ysgolion Uwchradd y Sir?

Er mwyn parhau i ddatblygu sgiliau dwyieithog yn llwyddiannus disgwylir yn gyffredinol i ddisgyblion sydd wedi astudio Cymraeg fel iaith gyntaf yn yr ysgol gynradd barhau i wneud hyn yn yr ysgol uwchradd. Gall disgyblion sydd wedi astudio Cymraeg fel ail iaith drosglwyddo, dan amgylchiadau penodol, i astudio Cymraeg fel iaith gyntaf.

Mae ysgolion uwchradd yn cwrdd â gofynion y Cwricwlwm trwy ddarparu addysgu Cymraeg fel pwnc hyd at 16 oed ynghyd ag ystod o bynciau trwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog.

Ceir manylion polisiâu pob ysgol yn llawlyfr yr ysgol a Strategaeth Iaith Ysgolion y sir ar wefan y Cyngor.

Er mwyn parhau i ddatblygu sgiliau dwyieithog yn llwyddiannus disgwylir yn gyffredinol i ysgolion sicrhau bod llwybrau ar gael i bob dysgwr ddysgu Cymraeg a Saesneg er mwyn eu galluogi i fagu'r hyder i ddefnyddio'r ddwy iaith mewn bywyd bob dydd. Bydd darparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ystafell ddosbarth a thu hwnt yn cefnogi dysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg yn hyderus.

Dilynir dogfen Llywodraeth Cymru ar osod categorïau ieithyddol i ysgolion - [Cliciwch yma am fwy o wybodaeth](#)

ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

Pa ddarpariaethau y gall plentyn ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) eu disgwyl yng Ngheredigion?

Mae amrywiaeth o systemau cymorth i'w cael ar gyfer plant ag AAA/ADY yn y sectorau cynradd ac uwchradd.

- i) Bydd mwyafrif y plant yn derbyn cefnogaeth briodol yn eu hysgolion prif ffrwd lleol. Yn dibynnu ar ddifrifoldeb yr angen gall hyn amrywio o wahaniaethu tasgau gan yr athro a derbyn ymyrraeth mewn grwpiau at fynediad i gefnogaeth gan Gynorthwyr Dysgu.
- ii) **Canolfannau Adnoddau Arbenigol.** Mae sawl canolfan yn darparu ar gyfer plant ag anawsterau dysgu dwys a/neu gymhleth ac yn cael eu staffio gan staff addysgu a chymorth cymwys a phrofiadol arbennig. Mae yna hefyd ddau ganolfan sy'n darparu ar gyfer plant sydd ag ystod o anghenion emosiynol, cymdeithasol, ymddygiadol ac iechyd meddwl.
- iii) Ar gyfer y nifer fechan iawn o blant sydd ag anghenion dwys a chymhleth, gellir rhoi ystyriaeth i leoliad oddi allan i'r sir.

Gweithia'r **Gwasanaeth Seicoleg Addysg** i hybu datblygiad a dysgu plant a phobl ifanc drwy ddefnyddio seicoleg, gan weithio gydag unigolion a grwpiau o blant a phobl ifanc, athrawon, teuluoedd ac asiantaethau eraill.

Mae **Tim Ymgynghorol AAA/ADY** yr Awdurdod Lleol yn gweithio gyda staff ysgolion i ddarparu cyngor a chefnogaeth er mwyn cwrdd ag anghenion disgyblion ar draws yr ystod o AAA/ADY. Mae hyn yn cynnwys cefnogi disgyblion sydd ag anawsterau clyw a/neu gweld.

Mae **Gwasanaeth Cefnogi ac Atal** yr Awdurdod Lleol yn cynnwys timau amlddisgyblaethol, gyda'r nod cyffredinol o ddarparu dulliau a arweinir gan blant a phobl ifanc i alluogi plant a phobl ifanc i gael eu grymuso, i gyflawni, i ddatblygu'n bersonol, yn emosiynol, yn gymdeithasol ac i fod y gorau y gallant fod. Mae'r tim yn darparu pontio, lles emosiynol a chymorth anogaeth i ddisgyblion cynradd/uwchradd drwy fentora ac allgymorth. Mae **Gwasanaeth Cymorth Estynedig** yr Awdurdod Lleol hefyd yn darparu cyngor a chymorth i rieni plant cyn-ysgol a phlant ysgol sydd ag anabledau.

Sut caiff anghenion disgyblion ag ADY eu canfod a'u hasesu a sut y darperir ar eu cyfer?

Mae'n bwysig canfod anghenion plant sydd ag AAA/ADY mor gynnar ag sydd bosibl.

Fel rheol, bydd plant o dan oed ysgol a all fod ag AAA/ADY yn cael eu cyfeirio i'r Awdurdod Lleol gan Fyrddau Iechyd y GIC, y Gwasanaeth Cymorth Estynedig, Cynllun Cyfeirio MM/PPA neu Adran y Gwasanaethau Cymdeithasol, er y gellir eu cyfeirio gan y rhieni eu hunain. Gall anghenion y plentyn gael eu hasesu gan y Gwasanaeth Seicoleg Addysg a/neu asiantaethau eraill ac o ganlyniad, ble'n angenrheidiol, gwneir darpariaeth briodol ar eu cyfer ar ôl trafodaeth lawn gyda'r rhieni.

Byddai plentyn sydd eisoes yn yr ysgol yn cael ei anghenion addysg arbennig wedi eu canfod gan y staff addysgu trwy gyfrwng arsylwi a chofnodi manwl neu gan weithiwr proffesiynol sy'n ymwneud â'r plentyn.

Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (ADY TA 2018)

Mae'r system ar gyfer cefnogi plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig ac anabledd yng Nghymru wedi newid. Mae Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) ar waith. Mae'r ddeddf yn drefn hyblyg ac ymatebol sy'n diwallu anghenion plant ag anghenion addysgol arbennig neu anabledau gan ddarparu system addysg gwbl gynhwysol ar gyfer dysgwyr Cymru.

Mae'r Ddeddf yn sicrhau:

- bod anghenion yn cael eu nodi'n gynnar, yn cael sylw cyflym a bod pob dysgwr yn cael ei gefnogi i gyrraedd ei botensial;
- mae ein gweithwyr proffesiynol yn fedrus ac yn hyderus wrth nodi anghenion a defnyddio strategaethau i helpu dysgwyr i oresgyn eu rhwystrau i ddysgu;
- bod y dysgwr yn ganolog i bopeth a wnawn a'u bod nhw a'u rhieni a'u gofalmwyr yn bartneriaid cyfartal yn eu dysgu (Dull Canolbwyntio ar yr Unigolyn).

Mae'r drefn ADY ar waith ac yn cael ei chyflwyno yn raddol rhwng Medi 2021 a Awst 2025. Mae hyn yn golygu bod y system ADY newydd a'r system AAA yn rhedeg ochr yn ochr ar gyfer carfannau gwahanol o ddysgwyr yn ystod y cyfnod o Drawsnewid ADY.

Ar gyfer materion yn ymwneud â'r system AAA, mae'r Côt Ymarfer AAA ar gyfer Cymru yn darparu cyngor ymarferol i awdurdodau lleol, ysgolion cyfaeiddig, gosodiadau'r blynyddoedd cynnar ac i eraill sy'n ymgymryd â'u dyletswyddau statudol i ganfod, asesu a darparu ar gyfer anghenion addysg arbennig y plant.

Dyma'r egwyddorion cyffredinol:

- dylid darparu ar gyfer pob plentyn ag anghenion addysg arbennig;
- dylid cwrdd ag anghenion addysg arbennig y plant o fewn ysgolion prif ffrwd fel arfer;
- dylid canfod sylwadau'r plentyn a chymryd ystyriaeth o hynny;
- mae gan rieni ran hanfodol i'w chwarae wrth gefnogi addysg eu plant;
- dylai plant ag anghenion addysg arbennig gael mynediad llawn i addysg eang, cytbwys a pherthnasol.

Ar gyfer materion sy'n ymwneud â'r system ADY newydd, mae **Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021** wedi'i gynhyrchu gan Lywodraeth Cymru a bydd yn disodli'r Cod Ymarfer AAA presennol yn y pen draw. Y Cod ADY newydd yw'r canllawiau statudol y mae'n rhaid i bob Awdurdod Lleol, ysgol a lleoliad eu hystyried.

Beth os bydd angen cefnogaeth a chyngor arnaf ynglŷn â darpariaeth AAA/ADY fy mhientyn?

Yn y lle cyntaf, dylech gysylltu â'r Pennaeth a/neu'r Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADY) yn ysgol eich plentyn. Os na ddatrysir eich pryderon ar y lefel hon, mae gan yr ALL Gydlynnydd Cefnogi Disgyblion a Theuluoedd ADY sydd ar gael i ddarparu gwybodaeth a chyngor ar faterion sy'n ymwneud ag anghenion dysgu ychwanegol neu anghenion addysgol arbennig. Yn ychwanegol gall yr ALL drefnu eich bod yn defnyddio'r Gwasanaeth Partneriaeth â Rhieni SNAP (Prosiect Anghenion Arbennig Ymgynghorol) a'r Gwasanaeth Datrys Anghydfod.

Ni effeithir ar eich hawl i apelio at Dribiwnlys Addysg dros Gymru os defnyddiwch y gwasanaeth uchod.

Beth os bydd rhaid i fy mhientyn ag anghenion arbennig deithio i ysgol heblaw'r un lleol?

Pan fydd yr ALL yn enwi ysgol yn Cynllun Datblygu Unigol (CDU)/datganiad plentyn, a'i bod yn wahanol i'r un agosaf i le rydych chi'n byw, yr ALL sy'n gyfrifol am ddarparu cludiant. Gall yr ALL enwi'r ysgol a ffafrir gan rieni'r plentyn cyhyd â bod y rhieni'n cwrdd â'r costau trafniadaeth.

Ble gallaf i gael gwybodaeth bellach ynglŷn ag ADY?

Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar wefan Cyngor Sir Ceredigion. Cliciwch ar y botwm 'Ysgolion ac Addysg' ac yna ar y botymau 'Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)' a/neu 'Anghenion Addysg Arbennig (AAA)'.

Gellir cael gwybodaeth bellach oddi wrth y **Prif Swyddog Addysg, Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion SY23 3UE**.

Darpariaethau Eraill

Os derbynnir fy mhlentyn i ysbyty pa gyfleusterau addysg a ddarperir ar ei gyfer yno?

Bydd darpariaeth addysgol ar gael mewn ysbytai pan fydd plant yn mynd i mewn am driniaeth ac yn gorfod aros yno am fwy nag ychydig ddyddiau. Mae gwasanaeth addysg yr ysbytai yn cynnal cysylltiad clòs ag ysgol arferol y plentyn er mwyn sicrhau bod dilyniant yn yr addysg.

A oes unrhyw achlysur pryd y mae'r Awdurdod Lleol yn darparu addysg gartref?

Darperir addysg ar yr aelwyd i rai plant, megis y rhai sydd gartref yn gwella ar ôl arhosiad yn yr ysbyty, neu sydd â phroblemau meddygol ac sy'n methu mynychu'r ysgol dros dro.

Pe bai yna deimlad bod angen addysg ar yr aelwyd, bydd Pennaeth ysgol y plentyn, neu'r Swyddog Cynhwysiant Addysg (SCA) yr ardal, yn anfon cais at y Prif Swyddog Addysg.

GWASANAETHAU CYNHWYSIANT

Swyddogion Cynhwysiant Addysg

Beth yw swyddogaeth y Swyddog Cynhwysiant Addysg (SCA)?

Caiff Ceredigion ei wasanaethu gan dîm o Swyddogion Cynhwysiant Addysg (SCA) sy'n darparu dolen gyswllt rhwng yr ysgol, y Gwasanaeth Ysgolion, teuluoedd y disgyblion a'r plant/pobl ifanc.

Mae eu swyddogaeth yn gwbl wahanol i athrawon a'u bwriad yw sicrhau bod plant yn cael cymorth i elwa'n llawn ar eu haddysg. Bydd rhan fwyaf eu gwaith yn dod o'r ysgolion ond gallwch siarad â Swyddog Cynhwysiant Addysg ar unrhyw adeg pan fyddwch eisiau cyngor ynghylch:

- Addysg eich plentyn/presenoldeb eich plentyn yn yr Ysgol
- Newid ysgolion
- Cyflogaeth plant (hynny yw, pan fydd swydd gan eich plentyn)
- Perfformio (hynny yw, pan fydd eich plentyn yn cymryd rhan mewn ffilmiau, dramâu, pantomeim etc. yn ystod oriau ysgol)
- Mynediad cyn oed ysgol
- Salwch eich plentyn
- Gwasanaethau cefnogol eraill

Mae'r SCA yn gwneud gwaith mewn Llysoedd Barn dros yr Awdurdod Lleol hefyd. Ar ôl cofrestru yn un o ysgolion y wladwriaeth mae'r rhiant wedi ymrwymo ei hunan i'r gyfraith o safbwynt presenoldeb yn yr ysgol ac felly os bydd yn methu â sicrhau presenoldeb da, mae'n eithaf tebyg y bydd y SCA yn dwyn achos gerbron Llys yr Ynadon, a allai arwain at osod dirwy hyd at fwyafswm o £2,500.

Mae'r SCA hefyd yn gyfrifol am weinyddu a danfon hysbysiadau cosb am absenoldebau heb awdurdod o'r ysgol (cyn gynted a dderbynnir cais o'r ysgol).

Mae'r SCA yn gyfrifol hefyd am wneud cais yn y Llys Achosion Teuluol am Orchmynion Goruchwylio Addysg.

Mae'r SCA hefyd yn monitro cynnydd addysgol Plant sy'n Derbyn Gofal ac sydd o dan ofal yr Awdurdod Lleol.

Diogelu Plant

Mae pob ysgol yng Ngheredigion yn dilyn 'GWEITHDREFNAU DIOGELU CYMRU 2019', dogfen canllaw 'Cadw Dysgwyr yn Ddiogel 2020' a 'Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014'. Mae gan pob ysgol yn y Sir amrywiaeth o bolisiau yn ymwneud a diogelu gan gynnwys Polisi Amddiffyn Plant a Pholisi Gwrth-fwlio sy'n cael eu adolygu'n flynyddol. Mae gan staff a gyflogir mewn ysgolion ddyletswydd mewn diogelu a hyrwyddo lles plant, a rhaid iddynt adrodd unrhyw bryderon os yw plentyn neu berson ifanc yn dioddef, neu mewn perygl o ddioddef, camdriniaeth, esgeuluso neu fathau eraill o niwed i'r Swyddog Dynodedig Amddiffyn Plant yr Ysgol. Mae holl staff yr ysgol yn derbyn hyfforddiant ar faterion sy'n ymwneud a diogelu ac amddiffyn plant. Mae Swyddog Amddiffyn Plant yr ysgol yn derbyn hyfforddiant ychwanegol sy'n eu galluogi i wneud penderfyniad gwybodus ynglŷn â'r materion a ddaw at eu sylw. Yn ogystal, mae pob ysgol yn cydymffurfio a 'GWEITHDREFNAU DIOGELU CYMRU 2019' pan fydd honiad yn cael ei wneud yn erbyn person sydd a chysylltiad a disgyblion trwy eu gwaith. Cyn gwneud atgyfeiriad diogelu, gallant ofyn am gyngor naill ai oddi wrth Swyddog Enwebedig yr ALL ar gyfer Amddiffyn Plant neu oddi wrth y Swyddog Dyletswydd yn Adran Gwasanaethau Cymdeithasol Ceredigion.

Mae rhannu a chyfnwid gwybodaeth berthnasol rhwng gweithwyr proffesiynol yn hanfodol ar gyfer diogelu plant. Pan fo'n briodol, dylid sicrhau caniatâd cyn rhannu gwybodaeth bersonol gyda thrydydd parti, ond ystyrir diddordeb y cyhoedd mewn amddiffyn plant bob amser yn bwysicach na diddordeb y cyhoedd i gadw cyfrinachedd neu dderbyn caniatâd oddi wrth deuluoedd. Diogelwch y plentyn yw'r brif ystyriaeth wrth bwysu a mesur y diddordebau hyn.

GWASANAETHAU I DDISGYBLION

Prydau Ysgol a Llaeth

A oes prydau ar gael ym mhob ysgol?

Oes. Gall eich plentyn brynu cinio yn yr ysgol. Fodd bynnag, os oes gan eich plentyn unrhyw ofynion meddygol o safbwynt deiet, dylech drafod y mater gyda'r pennaeth er mwyn i'r plentyn gael prydau bwyd addas. Mi fydd angen llythyr oddi wrth ddoctor neu ddietygydd y disgybl. Efallai y bydd plant yn dymuno dod â chinio parod o gartref. Os felly, byddant yn cael ei fwyta yn yr ysgol a byddant yn cael eu goruchwylio.

Caiff pob un o'n prydau bwyd ysgol eu gwneud yn ffres bob dydd, gan ddefnyddio cynhwysion naturiol a dulliau coginio traddodiadol. Lle bynnag mae hynny'n bosibl rydym yn gwneud ein gorau i ddod o hyd i'n cynhwysion yn lleol.

Mae'r Awdurdod Lleol yn llwyr gefnogi cynllun Llywodraeth Cymru i wella'r bwyd a diod a ddarperir mewn ysgolion yng Nghymru ar y cyd â Rheoliadau Bwyta'n Iach mewn Ysgolion (Gofynion a Safonau Maeth) (Cymru) 2013. Mae'r Rheoliadau'n seiliedig ar ganllawiau blaenorol Blas am Oes ac yn creu rhan o fesur ehangach Mesur Bwyta'n Iach mewn Ysgolion (Cymru) 2009 ('Mesur').

Manteision Prydau Bwyd Ysgol

- Gall eich plentyn fanteisio ar brydau bwyd iach a maethlon, ac arbed amser i chi oherwydd nad oes rhaid paratoi brechdanau.
- Mae plant yn cael budd o eistedd i lawr a bwyta gyda'i gilydd wrth y bwrdd ac mae yna anogaeth i flasw bwydydd newydd.
- Bydd eich plentyn yn datblygu arferion bwyta'n iach yn gynnar iawn a fydd, gobeithio, yn para am flynyddoedd eto i ddod.
- Bydd eich plentyn yn cael 1/3 o'i anghenion maethu dyddiol drwy fwyta pryd ysgol.
- Mae prydau bwyd ysgol yn gytbwys ac iach ac yn amrywio o'r naill ddiwrnod i'r llall.
- Rydym yn darparu ar gyfer llysieuwyr a phob deiet arbennig ac yn rhoi ystyriaeth i anghenion maethol crefyddol a meddygol.
- Gall eich plentyn ymuno mewn prydau bwyd ar themâu arbennig yn gysylltiad â phynciau sy'n cael eu haddysgu yn y dosbarth, a hefyd, mentrau cenedlaethol.

Cynigia prydau ysgol werth ardderchog am arian trwy ddarparu pryd o fwyd dau gwrs iachus a maethlon gyda diod.

Gwybodaeth am Alergenau

O 13 Rhagfyr, 2014, bydd Rheoliad Darparu Gwybodaeth am Fwyd i Ddefnyddwyr yr UE (FIC UE) yn dod i rym. Mae cyfraith yr UE wedi rhestru 14 o alergenau sydd angen eu nodi os cânt eu defnyddio fel cynhwysion pryd. Mae hyn yn golygu y bydd gwybodaeth ar gael o 13 Rhagfyr, 2014, yng nghegin ysgol eich plentyn ar gyfer pob eitem ar y fwydlen sy'n cynnwys unrhyw un o'r 14 alergen hyn fel cynhwysion.

Dyma'r 14 Alergen mwyaf - **Seleri, Grawnfwydydd sy'n cynnwys Glwten, Cramenogion, Wyau, Pysgod, Lwpin, Llaeth, Molysgiaid, Mwstard, Cnau, Cnau Mwnci, Hadau Sesame, Soia, Sylffwr Deuocsid.**

Sut i dalu am ginio ysgol eich plentyn

O fis Medi 2023 ymlaen, mae gan **bob disgyblion oed cynradd** sy'n mynychu'n llawn-amser yn ysgolion Ceredigion hawl i gael prydau am ddim fel rhan o'r cynllun Prydau Ysgol am ddim i holl blant Ysgolion Cynradd, a ariennir drwy Lywodraeth Cymru.

Yn y sector uwchradd, gwneir taliad am brydau ysgol gan ddefnyddio gwefan ddiogel a byddwch yn gallu talu ar-lein gan ddefnyddio'ch cerdyn credyd/debyd. Dylid gwneud taliadau wythnosol ymlaen llaw. Unwaith y bydd eich plentyn wedi dechrau yn yr ysgol, byddwch yn derbyn e-bost actifadu i greu eich cyfrif.

Prydau Ysgol am Ddim (PYDd)

Mae prydau ysgol am ddim ar gael i ddisgyblion cymwys sy'n mynychu ysgolion, yn llawn amser, a reolir gan Awdurdod Addysg Ceredigion. Mae hyn yn cynnwys disgyblion 6ed dosbarth.

Mae'n bosibl y gall disgybl gael prydau bwyd am ddim os yw ei riant neu warcheidwad (hynny yw, y person sydd a gofal am y plentyn) yn cael unrhyw un o'r canlynol:

- Cymhorthdal Incwm
- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar Incwm
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn gysylltiedig ag Incwm
- Cymorth o dan Ran VI o Ddeddf Mewnfudo a Lloches 1999
- Elfen gwarant Credyd Pensiwn
- Credyd Treth Plant (ar yr amod nad oes gennych hawl i gael Credyd Treth Gwaith hefyd ac nad yw eich incwm gros blynyddol yn fwy nag £16,190)
- Credyd Treth Gwaith am gyfnod ychwanegol – a delir am bedair wythnos pan nad ydych yn gymwys i gael Credyd Treth Gwaith mwyach
- o 1 Ebrill 2019, Credyd Cynhwysol – ar yr amod nad yw incwm net blynyddol¹ eich cartref yn fwy na £7,400 (fel yr aseswyd yn ôl enillion o hyd at dri o'ch cyfnodau asesu mwyaf diweddar)

¹ Diffinnir incwm net fel incwm y cartref ar ôl trethi a didyniadau. Nid yw'n cynnwys incwm o Gredyd Cynhwysol na budd-daliadau eraill.

Os yw eich plant yn cael Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn gysylltiedig ag Incwm, Cymorth Incwm neu Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar Incwm eu hunain, mae'n bosibl y gallent gael prydau ysgol am ddim hefyd.

Gallwch wneud cais ar-lein ar wefan Ceredigion neu, fel arall, gallwch gysylltu â'r Awdurdod Lleol ar 01545 570 881 er mwyn cwblhau cais dros y ffôn neu ymweld ag un o'n [Canolfannau Gwasanaethau Cwsmeriaid](#).

Gwneir gwiriadau cychwynnol a pharhaus i gadarnhau eich cymhwysedd gan ddefnyddio'ch Rhif Yswiriant Cenedlaethol a'ch Dyddiad Geni, dylid cwblhau'r rhain yn awtomatig unwaith y bydd eich cais wedi'i brosesu a'i gymeradwyo.

Lle bo gwiriadau'n amhosibl neu'n amhendiant, gofynnwn ichi ddarparu prawf dogfennol.

Newidiadau yn eich Amgylchiadau

Os bydd eich amgylchiadau'n newid, yna bydd angen ichi hysbysu'r Awdurdod Lleol ar unwaith. Os bydd hawlwy'r yn methu â hysbysu'r Awdurdod o'r newidiadau sy'n effeithio ar deilyngdod eu plant i brydau ysgol am ddim, ceidw'r Awdurdod yr hawl i gymryd camau priodol. Noder, na fydd pob newid yn arwain at unrhyw newidiadau i dderbyn Prydau Ysgol am Ddim oherwydd Amddiffyniad wrth bontio.

Beth yw 'Amddiffyniad wrth bontio'?

Ar 1 Ebrill 2019, cyflwynodd Llywodraeth Cymru reolau newydd ar gyfer hawlio prydau ysgol am ddim. Oherwydd hyn, gallai nifer gymharol fach o blant a phobl ifanc fod wedi colli eu cymhwysedd i gael prydau ysgol am ddim. Cyflwynwyd "amddiffyniad wrth bontio" er mwyn sicrhau bod y plant a'r bobl ifanc hyn yn parhau i gael prydau ysgol am ddim am gyfnod cyfyngedig o amser.

Gellir crynhoi amddiffyniad wrth bontio fel a ganlyn:

- Bydd unrhyw blentyn neu berson ifanc a oedd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim ar 1 Ebrill 2019, pan gyflwynwyd y rheolau newydd, yn parhau i fod yn gymwys tan 31 Rhagfyr 2023, hyd yn oed os bydd ei amgylchiadau'n newid gan olygu na fyddai'n gymwys mwyach fel arall.

² Dyma'r dyddiad pan fydd yr Adran Gwaith a Phensiynau yn disgwyl y bydd Credyd Cynhwysol wedi cael ei gyflwyno'n llawn, ac mae'n seiliedig ar y disgwyliadau diweddaraf ar adeg ysgrifennu'r daflen hon.

- Bydd unrhyw blentyn neu berson ifanc a ddaw'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim rhwng 1 Ebrill 2019, pan gyflwynwyd y rheolau newydd, a 31 Rhagfyr 2023, yn parhau i fod yn gymwys tan 31 Rhagfyr 2023, hyd yn oed os bydd ei amgylchiadau'n newid gan olygu na fyddai'n gymwys mwyach fel arall.
- Bydd unrhyw blentyn neu berson ifanc sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim ar 31 Rhagfyr 2023 yn parhau i fod yn gymwys tan ddiwedd ei gyfnod presennol yn yr ysgol (h.y. nes bydd yn gorffen y cyfnod y mae ynddo ar 31 Rhagfyr 2023, boed yn addysg gynradd neu'n addysg uwchradd). Mae hyn yn gymwys hyd yn oed os bydd ei amgylchiadau'n newid gan olygu na fyddai'n gymwys mwyach fel arall.
- Ni chaiff amddiffyniad wrth bontio ei ymestyn i hawlwy'r nad ydynt yn cael Credyd Cynhwysol na hen fudd-daliadau ac na fydd y newid yn y meini prawf cymhwysedd ar gyfer prydau ysgol am ddim yn effeithio arnynt felly.

I gael rhagor o wybodaeth am y newidiadau a wnaed gan Lywodraeth Cymru i Brydau Ysgol am Ddim gweler y ddolen ganlynol: <https://llyw.cymru/prydau-ysgol-am-ddim-cwestiynau-cyffredin>

A yw disgyblion yn cael llaeth am ddim yn yr ysgol?

Mae'r ALI yn darparu llaeth i ddisgyblion trwy'r cynllun cymhorthdal llaeth a ariennir gan yr Undeb Ewropeaidd ar gyfer disgyblion Cyfnod Dysgu Sylfaen (Blynnyddoedd 1 a 2), ac ar gyfer disgyblion o dan 5 oed trwy gynllun llaeth meithrin Llywodraeth Cymru. Mae plant sy'n mynychu unedau anghenion arbennig y Sir yn cael llaeth am ddim hefyd.

Brecwast Ysgol am Ddim

Mae brecwast ysgol am ddim ar gael mewn rhai o ysgolion cynradd yr ALI, ac cheir clybiau cyn-ysgol mewn rhai ysgolion eraill. Holwch yn eich ysgol am fanylion pellach.

Grant Hanfodion Ysgol

A allaf wneud cais am grant ar gyfer gwisg ysgol?

Gallwch. Mae hwn nawr yn cael ei alw'n **Hanfodion Ysgol**. Os yw'ch plentyn yn y Flwyddyn Derbyn, neu unrhyw flwyddyn ysgol arall hyd at Flwyddyn 11, ym mis Medi 2022 ac yn deilwng i gael Prydau Ysgol am Ddim, efallai y bydd gennych hawl i grant, a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Mae pob plentyn sy'n Derbyn Gofal o'r Flwyddyn Derbyn i Flwyddyn 11 hefyd yn deilwng i'r grant yma.

Dylid gwneud ceisiadau trwy ddilyn y ddolen hon:

<https://www.ceredigion.gov.uk/resident/schools-education/school-essentials/>

Os yw'r cais yn llwyddiannus, caiff trosglwyddiad BACS ei wneud yn ei dro. Bydd ceisiadau ar gyfer y flwyddyn academaidd 2023/24 yn cau ar 30 Mehefin 2024.

Bydd disgyblion sy'n dechrau'r Derbyn yn Ionawr neu Ebrill 2024 yn gallu ymgeisio am y grant hwn ym Medi 2024.

Dim ond unwaith i bob plentyn, i bob blwyddyn ysgol, y mae gan deuluoedd hawl i wneud cais.

A allaf wneud cais am lwfans cynhaliaeth?

Lwfans cymhellant yw Lwfans Cynhaliaeth Addysg (EMA) sy'n cael ei dalu i bobl ifanc cymwys sy'n aros yn yr ysgol neu'r coleg ar ôl oedran gadael ysgol, gan fynychu'n rheolaidd a chyflawni nodau dysgu.

Mae Llywodraeth Cymru yn sylweddoli bod angen cymorth ac anogaeth ychwanegol ar rai pobl ifanc o gartrefi ag incwm isel er mwyn iddynt barhau mewn addysg ar ôl oedran gadael ysgol a gwneud y gorau o'u cyfleoedd dysgu a datblygu.

Am ragor o wybodaeth cysylltwch â'ch ysgol uwchradd neu chwiliwch am 'EMA' ar y wefan:

<https://www.cyllidmyfyrwycymru.co.uk/>

Y Gwasanaeth Cerdd

Gall cymryd rhan mewn cerddoriaeth a gweithgareddau diwylliannol eraill gael effaith gadarnhaol sylweddol ar ddatblygiad person ifanc. Mae Gwasanaeth Cerdd y Sir yn darparu pob math o brofiadau cerddorol i ddisgyblion gan gynnwys gwersi offerynnol ynghyd a mynediad at offerynnau cerdd. Yn ogystal caiff disgyblion gyfleoedd i gymryd rhan fel aelod o Ensembles, Cerddorfeydd a Chorau Sirol a Chenedlaethol.

Gellir cael mwy o wybodaeth am y Gwasanaeth trwy drafod gyda'r ysgol neu trwy gysylltu yn uniongyrchol gyda'r Gwasanaeth Cerdd ar gwasanaeth.cerdd@ceredigion.gov.uk

Mae fy mhlentyn wedi'i wahodd i gynrychioli'r Sir ar lefel genedlaethol. A allaf ymgeisio am unrhyw gefnogaeth?

Bydd y Gwasanaeth Ysgolion yn ystyried ceisiadau oddi wrth ddisgyblion a wahoddir i fynychu cyrsiau cerddoriaeth ar lefel genedlaethol/rhyngwladol. Dylai disgyblion a wahoddir naill ai gysylltu â'r Athro Cerdd Teithiol neu e-bostio Rheolwr y Gwasanaeth Cerdd ar gwasanaeth.cerdd@ceredigion.gov.uk i ofyn am ffurflen gais. Rhaid i'r ffurflen gais gael ei llenwi gan yr ymgeisydd a'i hawdurdodi gan yr arweinydd/tiwtor ar ôl cwblhau'r cwrs. Mae'r grant yn gyfraniad tuag at gost y cwrs ac mae ar gael i ddisgyblion sy'n mynychu ysgol o fewn Ceredigion ar hyn o bryd. Rhai o'r cyrsiau sy'n teilyngu ystyriaeth yw Band Pres Ieuentid Cenedlaethol, Corau Ieuentid Cenedlaethol, Cerddorfa Jas Ieuentid Cenedlaethol, Cerddorfa Chwyth Ieuentid Cymru a Theatr Ieuentid Cenedlaethol Cymru.

Y Gwasanaeth Cwnsela

Mae'r Gwasanaeth Cwnsela Mewn Ysgolion yn wasanaeth proffesiynol, cyfrinachol sydd ar gael i ddisgyblion ysgolion uwchradd a blwyddyn 6 yng Ngheredigion. Mae'r gwasanaeth yn cynnig lle rheolaidd i bobl ifanc siarad a meddwl am y pethau sy'n bwysig iddynt. Mae'r gwasanaeth yn gweithredu yn unol â Fframwaith Moesegol Cymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain a'r Strategaeth y mae Llywodraeth Cymru yn ei datblygu ar gyfer gwasanaethau cwnsela sydd wedi'u sefydlu mewn ysgolion yng Nghymru. Mae'r gwasanaeth cwnsela yn darparu cefnogaeth i blant a phobl ifanc sydd â phryderon cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol, ac yn eu cefnogi wrth iddynt gyrraedd eu potensial. Mae'r gwasanaeth yn cynnwys cwnselwyr proffesiynol cymwysedig, arolygwyr a hyfforddwyr sydd â blynyddoedd o brofiad o weithio â phlant a phobl ifanc.

Cynllunir y gwasanaeth cwnsela ar gyfer anghenion unigol plant a phobl ifanc. Mae'n darparu:

- cwnsela un i un ar gyfer pobl ifanc.
- hyfforddiant i staff pan wneir cais amdano.
- ymgynghoriaeth.
- cysylltiadau ag asiantaethau priodol eraill.
- gwaith grŵp ar ôl cysylltiad ag asiantaethau eraill.
- gwasanaeth a ddylai gael ei hybu fel cefnogaeth ac ni ddylai unrhyw stigma fod ynghlwm iddo.
- mynediad i sesiynau cwnsela un i un yn yr ysgol trwy bobl ifanc oed Uwchradd yn hunangyfeirio. Mae staff yr ysgol hefyd yn gallu cyfeirio, yn ogystal â gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio â phobl ifanc, a rhieni/warcheidwaid â chaniatâd yr unigolyn ifanc.

Mae pob ysgol uwchradd yng Ngheredigion yn gweithredu eu gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion yn unol â'r Polisi Cwnsela mewn Ysgolion Uwchradd ar gyfer Cwnsela yng Ngheredigion.

CLUDIANT YSGOL

A ddarperir cludiant ysgol am ddim i bob plentyn?

Na. Mae'r Awdurdod Lleol yn darparu cludiant ysgol am ddim ar gyfer plant o oed ysgol statudol ar y sail ganlynol:

- i) Disgyblion oed ysgol gynradd sy'n byw dros ddwy filltir o'r ysgol gynradd briodol agosaf;
- ii) Disgyblion oed ysgol uwchradd sy'n byw dros dair milltir o'r ysgol uwchradd briodol agosaf.

Ceir nifer o amgylchiadau dewisol lle gellir darparu cludiant.

Datganiadau ar Gludiant o'r Cartref i'r Ysgol/Coleg

1. DISGYBLION

Mae ymrwymiad yr ALL i ddarparu cludiant am ddim i hyrwyddo presenoldeb disgyblion mewn ysgol yn seiliedig ar Adran 509 y Ddeddf Addysg 1996 a Mesur Teithio (Cymru) 2008.

- a) Bydd cludiant yn cael ei ddarparu am ddim i ddisgyblion oed cynradd ac uwchradd sy'n teithio dros bellter mwy na'r pellter cerdded statudol o'r brif fynedfa'r ysgol addas agosaf atynt.

Rhaid i ddisgybl sy'n gwneud cais am gymorth fod yn breswlydd Ceredigion. Os yw ef/hi yn mynychu'r ysgol addas agosaf, a bod y ffordd fyrraf i'w cherdded rhwng cartref ac ysgol gymaint a, neu'n fwy na'r pellteroedd a nodwyd isod, yna bydd cludiant am ddim yn cael ei ddarparu ar eu cyfer fel rheol.

Disgyblion Oed Cynradd (o 5 mlwydd oed) – 2 filltir neu fwy o'r ysgol.

Disgyblion Oed Uwchradd – 3 milltir neu fwy o'r ysgol.

Caiff pellter ei fesur yn ôl y ffordd fyrraf i'w cherdded rhwng cartref ac ysgol. (O ffordd fawr a gynhelir gan y cyngor sydd agosaf at yr eiddo, i brif fynedfa'r ysgol).

- b) Gall cymorth gael ei ddarparu hefyd ar gyfer disgyblion o dan amgylchiadau arbennig ar sail:
- ysgol yn llawn
  - cau'r ysgol/ail drefnu ysgol(ion)
  - diogelwch
  - meddygol
  - datganiad o anghenion addysgol arbennig
  - newid man preswyllo yn ystod blwyddyn olaf arholiadau
  - parhau gyda chwrs astudio safon uwch nad yw ar gael yn yr ysgol a ddynodwyd
  - credo grefyddol (o fewn radiws o 8 milltir i'r ysgol)
  - myfyrwyr ôl-16

2. MYFYRWYR ADDYSG BELLACH

Cynigir cymorth i unigolion o 16 i 19 oed sy'n mynychu Coleg yn ôl y modd mwyaf economaidd ar sail gyffelyb i fyfyrwyr 16+ sy'n mynychu Ysgolion Uwchradd. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â'r Uned Cludiant Teithwyr Gorfforaethol.

3. CYFFREDINOL

- i) Er mwyn sicrhau bod y nifer a gludir ar gerbydau yn cydymffurfio â gofynion statudol bydd pob disgybl yn derbyn 'tocyn teithio' sy'n nodi'r cerbyd y maent yn teithio arno. Er bod peth hyblygrwydd ar ddechrau Tymor yr Hydref, yn gyffredinol ni fydd disgyblion nad ydynt yn medru dangos tocyn priodol yn cael eu cludo gan y contractwr. Mae'n bwysig felly os yw rhiant yn credu bod ei blentyn/phlentyn yn gymwys i dderbyn "cludiant am ddim" ei fod yn danfon ffurflen gais i'r Uned Cludiant Teithwyr Gorfforaethol **dim hwyrach na 21 Rhagfyr, 2023**.
- ii) Bydd mwyafrif y disgyblion sy'n hawlio cymorth yn cael eu cludo mewn cerbydau sydd wedi'u contractio'n arbennig i'r Awdurdod Lleol, ond o bryd i'w gilydd defnyddir trafndiaeth gyhoeddus neu cyflwynir lwfans teithio penodol i rieni/disgyblion sy'n defnyddio'u cerbydau eu hunain.
- iii) Ceir llyfryn gwybodaeth oddi wrth yr Uned Cludiant Teithwyr Gorfforaethol yn cynnig cyngor a chanllawiau i ddisgyblion/myfyrwyr a rhieni ynglŷn â'r hyn y gellir ei wneud er mwyn sicrhau y teithir yn ôl ac ymlaen i'r ysgol/ coleg yn ddiogel.
- iv) Lle defnyddir cerbydau dan gontract neu drafnidiaeth gyhoeddus, yna nid yw'n bosibl bob tro i drefnu bod cerbydau yn mynd heibio'n agos i gartrefi pob disgybl. Felly, bydd yn angenrheidiol i rieni wneud trefniadau i'w plant fynd a dod o'r man casglu agosaf ar gyfer y cerbyd. Gwneir pob ymdrech i gadw'r pellter hwn mor fyr â phosibl ac ni ddylai fod yn fwy na 1.5 milltir. **YN YR ACHOSION HYN, GOFYNNIR AM GYMORTH Y RHIENI I HEBRWNG DISGYBLION YN DDIOGEL I'R CERBYDAU AC YN ÔL.**
- v) Gofynnir i rieni nodi y gallant apelio yn erbyn penderfyniad i beidio â darparu cludiant am ddim. Dylid cyflwyno'r apel ynghyd ag unrhyw dystiolaeth gefnogol i'r Prif Swyddog Addysg o fewn 28 diwrnod o gael eich hysbysu o'r penderfyniad gwreiddiol.

Gellir cysylltu a'r Uned Cludiant Teithwyr Gorfforaethol ar 01545 57 0881

neu e-bost gwasanaethau.technegol@ceredigion.gov.uk

CYNNIG GOFAL PLANT I GYMRU

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod gofal plant fforddiadwy sydd ar gael ac yn hygyrch yn golygu y gall rhieni weithio, gan gefnogi eu hymdrechion i gynyddu twf economaidd, mynd i'r afael â thlodi a lleihau anghydraddoldeb.

Mae'r Cynnig Gofal Plant ar gael i unrhyw deulu sy'n byw yng Nghymru ar yr amod eu bod yn bodloni'r meini prawf cymhwysedd.

Os ydych chi'n rhiant sy'n gweithio, neu mewn addysg neu hyfforddiant, ac mae'ch plentyn yn 3 neu 4 oed, efallai y byddwch chi'n gymwys am gyfuniad o 30 awr yr wythnos o Ofal Plant ac Addysg Blynnyddoedd Cynnar am hyd at 48 wythnos y flwyddyn. Bydd nifer yr oriau gofal plant yn dibynnu ar nifer yr oriau Addysg Blynnyddoedd Cynnar yr ydych yn eu derbyn.

Am ragor o wybodaeth, i wirio'ch cymhwyster ac i wneud cais, ewch i <https://www.llyw.cymru/cynnig-gofal-plant-cymru-ymgyrch>

Neu gallwch gysylltu â Clic Ceredigion - Cyngor Sir Ceredigion dros y ffôn ar 01545 57 0881 neu gallwch ffonio llinell gymorth Cynnig Gofal Plant i Gymru ar 03000 628 628.

Y CYNGOR GYRFAOEDD

Nod Gyrfu Cymru yw helpu pobl ifanc i wneud y penderfyniadau anodd hynny am eu dyfodol. Mae ganddynt wybodaeth arbenigol gyfredol am addysg, hyfforddiant a chyflogaeth ac fel arfer caiff disgyblion eu gweld gan Gynghorwyr Gyrfu yn yr ysgol o Flwyddyn 9 ymlaen, i'w helpu i gynllunio eu dyfodol drwy –

- trafod pa bynciau i'w hastudio ac arwyddocad eu dewis;
- darparu cymorth i wneud penderfyniadau gyrfu;
- eu cynorthwyo i lunio cynllun gweithredu gyrfaoedd;
- rhoi gwybodaeth am y farchnad lafur, swyddi, gyrfaoedd, addysg bellach, addysg uwch a'r lluo o gyrsiau hyfforddi sydd ar gael;
- rhoi gwybod iddynt am swyddi gweigion, cyfleoedd hyfforddi a chysiau coleg, gofynion mynediad a cheisiadau;
- darparu cymorth arbenigol i'r rhai ag anabledau a hyrwyddo cyfle cyfartal, beth bynnag fo'r amgylchiadau.

Mae Gyrfu Cymru yn ceisio sicrhau bod rhieni a gwarcheidwaid yn ymwybodol o'r holl wasanaethau a gynigir ac mae'n annog cyfranogiad rhieni trwy gydol y broses cyfarwyddyd gyrfaoedd. Er mwyn sicrhau cyfranogiad rhieni, mae Gyrfu Cymru yn cynnig gwasanaeth hyblyg sy'n ymateb i anghenion rhieni o ran amser, lle a chyd-destun ac sy'n cynnwys trafodaethau unigol gyda rhieni mewn ysgolion, canolfannau gyrfaoedd neu mewn nosweithiau rhieni a digwyddiadau gyrfaoedd.

Mynnwch wybodaeth, adnoddau ac awgrymiadau i helpu'ch plentyn i wneud penderfyniadau gyrfu a darganfod mwy am y gefnogaeth rydym yn ei gynnig wrth i'ch plentyn fynd o addysg i gyflogaeth ar dudalennau rhieni ein gwefan - [Gyrfa Cymru | Careers Wales \(llyw.cymru\)](#)

Gellir cysylltu a Chynghorwyr Gyrfu drwy'r ysgol neu yn Gyrfu Cymru –
Ffon – 0800 028 4844

Sgwrs Ar-lein: www.gyrfacymru.llyw.cymru

E-bost: post@gyrfacymru.llyw.cymru e-bostiwch eich ymholiad neu gwestiwn a byddwn yn ateb o fewn dau ddiwrnod gwaith.

GWASANAETH ADDYSG GYMUNEDOL

Mae'r Awdurdod Lleol yn ymrwymedig i ddysgu gydol oes. Mae'r gwasanaeth yn cynnig cyfleoedd i holl bobl yr ardal i wella ansawdd bywyd trwy ddysgu sgiliau newydd ac i gael mynediad at ein diwylliant a'n ffordd o fyw. Mae'r gweithgareddau sydd ar gael wedi eu hanelu at gwrdd ag anghenion yr ifanc (drwy'r sectorau statudol a gwirfoddol) a'r sector oedolion.

Ar gyfer oedolion ceir dosbarthiadau yn ystod y dydd a chyda'r nos mewn sawl canolfan ledled y Sir. Mae'r dosbarthiadau yn cynnwys Cymraeg i Oedolion/Cymraeg i'r Teulu ynghyd â chysiau dwyieithog mewn sawl maes. Ceir gwybodaeth bellach ar wefan y Cyngor Sir: www.ceredigion.gov.uk neu hefyd www.dysgubro.org.uk

GWEITHGAREDDAU DIWYLLIANNOL

Mae Adran Ddiwylliant y Cyngor Sir yn gweithio yn agos gydag ysgolion a chymunedau gan ddarparu cyfleoedd i blant a phobl ifanc i fwynhau a dysgu mwy am ddiwylliant a threftadaeth y sir a thu hwnt, ac i gymryd rhan mewn ystod o weithgareddau diwylliannol.

Mae **CERED, Menter Iaith Ceredigion** yn trefnu rhaglen o weithgaredd sydd yn cynorthwyo unigolion, mudiadau, grwpiau a chymunedau i ddefnyddio mwy o'r Gymraeg. Mae'r rhaglen yn cynnwys gweithgareddau addysgiadol a llawn hwyl i deuluoedd, i blant a phobl ifanc, i oedolion, i siaradwyr newydd ac i gymunedau gan gynnwys sesiynau stori, clybiau drama, gweithdai cerdd, cwisys, teithiau cerdded, gweithdai cyfrifiadurol, sgysiau a mwy.

Mae **Theatr Felinfach** yn cynnig ystod o weithgareddau creadigol i bob oed: sesiynau cân, dawns a stori i fabanod a phlant bach a'u rhieni, clybiau dawns, clybiau drama, ysgol berfformio a gweithgareddau theatr ieuenctid – mae'r holl gyfleoedd yn gweithredu drws-agored ac yn hybu'r Gymraeg a dwyieithrwydd mewn ffordd sy'n hwyl, sy'n greadigol a chymdeithasol.

Mae **Amgueddfa Ceredigion** yn darparu cyfleoedd i blant i ddysgu mwy am hanes, diwylliant a threftadaeth. Gall ysgolion ymweld â'r Amgueddfa yn Aberystwyth i fwynhau ystod o arddangosfeydd ac i gymryd rhan mewn gweithdai pwrpasol. Yn ogystal mae'r Amgueddfa yn benthyg bocsys Byseddu Casgliadau yn llawn gwrthrychau gwreiddiol a gwybodaeth i'w defnyddio yn y dosbarth.

Mae ysgolion hefyd yn cael cyfle i fwynhau perfformiadau theatr addysgiadol gan gwmnïau teithiol proffesiynol megis Cwmni Theatr Arad Goch a Chwmni "Mewn Cymeriad".